

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre ... 9 kor.
Egy órára ... 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, október 12.

Beváltatlan ígéretek.

Holnap tanácskozássra ülnek össze a kormány tagjai s ezen a konferencián meg fogják állapítani azt a munkaprogramot, amely a képviselőház őszi ülészakájának egész idejét betölti. A sok ígéretből, amivel a Tisza-kormány távozása után az új rendszer jött, ezideig keveset váltott valóra. A belpolitikai élet megindulásának előestéjén vagyunk, az idei őszből minden bizonnyal nevezetes dátumok kerülnek Magyarország történetébe, annyival kevésbé tartjuk tehát alkalmasnak az időt az elmúlt hónapok rendszerének részletes bírálatára.

Biztató jel, hogy a kormány beváltja egyik legnagyobb ígérését, amivel az ország három éve tartozik azoknak, akik megvédték s az őszi ülészakáig elterjesztte a hadsegélyek fölemeléséről szóló törvényjavaslatot.

Aki annyira bekötött szemmel jár, hogy nem látta mindannyiunk szörnyű bűnét: hogy napi 62 fillérből való megélhetésre kényszerítettük a hősök családtagjait, amikor ez a pénz a kenyéradagra is alig elég, annak hiába beszélünk afölött való örömről, hogy enyhítik végre a legrettegetesebb nyomort, amibe az állam polgárainak százazreit döntötte. A kormány és a képviselőház hihetőleg teljesen tudatában lesz kötelességeinek és a hadsegélyek olyan mértékű fölemelését határozza el, amely kielégíti legalább a legszerényebb igényeket.

Az ország úgy szeretné, — és rá is szolgált, hogy az a munka, amelyet a törvényhozás most kezd, ebben a jelben folytatódjon. Jövünk, erőnk és képzettségünk kifejlődése azon fordul meg, hogy mennyire tud érvényesülni a szőlamoktól mentes, demokratikus belpolitika is, amely intézményesen biztosítja a dolgozó százazrek és milliók megélhetését és boldogulását.

A háboru alatt sokan milliók urává lettek, a nagy többség pedig: a bírák, az állami, a városi hivatalnokok, a magántisztviselők, a kereskedelmi alkalmazottak és még sok társuk a nélkülözések eddig sohasem tapasztal keserves éveit elték át.

Az ország szenvedő milliói epedve lesik, hogy folytatódik-e ez a munka a program szerint és azon túl is, a háboru alatt és azután is? Segítenek-e érdemük szerint az összes tisztviselőknél, hóna alá nyul-e valaki a kisipa-

rosnak, benépesítik-e az országot népjóléti intézményekkel, lesz-e gondjuk a kiscgazdára, a munkásosztályra, meg-

látják-e és sietnek-e orvosolni sok-sok gyöngénket, mulasztásunkat és bajunkat?

Igazolta Hegedüs Ede alezredest az osztrák miniszterelnök.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Hegedüs Ede alezredest ismeretes bűnének tárgyalása alkalmával a katonai ügyész egyik legsúlyosabb vádat amiatt emelte, az internált tábor volt parancsnoka ellen, hogy az itt internált bosznia-hercegovinai szerbekkel úgy bánt, mintha azok hazatértek volna. A per egyik koronatanúja Radovics dr. vallomása alapján a vádhatóság ezt az állítását és az alezredest elítélésénél ez a vádpont igen fontos szerepet játszott. Az alezredest védelmében váltig azt hangoztatta, hogy igenis, az ő tudomása szerint azokat a bosznia-hercegovinai polgárokat küldték Aradra az internált táborba, akik politikai magatartásuk miatt váltak megbízhatatlannak sőt nemcsak az államra, hanem a hadseregére is veszedelmesekké.

A nagy per lezajlása után — amelynek aktái még nincsenek lezárva, mert a megfelelő itélet a legfelsőbb katonai törvényszék előtt van — az osztrák parlamentben interpelláció hangozott el, amelyre az osztrák miniszterelnök ma adott választ és ez a válasz lényegesen igazolja Hegedüs Ede alezredest védekezésében elmondottakat és rávilágít az aradi íttárgyalás politikai helyzetére.

Bécsből jelentik: Az osztrák képviselőház mai ülésén Seidner miniszterelnök válaszolt Korosec és társai interpellációjára, amelyet a Boszniában uralkodó törvényellenes állapotok miatt terjesztett be. A miniszterelnök többek között a következőket mondotta:

Az interpellálók részéről felpanaszolt intézkedések, amelyek szerint boszniai lakosokat az aradi várban internáltak, jogos intézkedéseknek tekinthetők, ha megfontolóra vesszük, hogy a fronton álló csapatok hadműveléseinek sikerei érdekében voltak kénytelenek az egyes helységeket kiüríteni és a lakosságot internálni, annál is inkább, mert a szerb és montenegrói csapatok a mi szerb ortodox lakosságunkkal állandóan visszaéltek kémkedésre és vezető szolgálatra használták fel. A felpanaszolt esetek tehát katonai részről tett intézkedések alapján történtek és a polgári hatóságok csupán arra szorítkoztak, hogy internálják azokat a nagyszerb agitátorokat, akiknek tüzelméről a banjalukai és a szerajevói hazatérési perek

szórán lerántották a leplet. A katonai és a polgári hatóságok azonban azon is fáradoznak, hogy az internálások során netán előfordult tévedéseket korrigálják.

Nyolcvan repülőgép izgalmas harca.

Berlin, október 11. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haderő:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsapata:

A flandriai tengerparti szakaszon és Blankarsee és Folkapelle között a tüzéségi harc délután jelentősen fokozódott. Draaibanknál a franciák ismét támadtak, de sikertelenül. Az Ypertől keletre levő harcmezőn erős, kölcsönös tüzelés. Angolok nem támadtak. Isonbeke és Landwoorde felett este 80 repülőgép részvételével légi csata fejlődött ki, amelyben három ellenséges repülő felöttünk.

A német trónörökös hadcsapata:

A Maas keleti partján alsórajnai és veszfáliai zászlóaljok hatásos tűz lökésítés után erőteljes rohammal a Chaume-erdőben fontos területet ragadtak el a franciáktól. Az ellenség négy heves ellentámadást intézett ellenünk, amelyek nagy veszteségeikkel mind meggyúsultak. Több mint száz fegyver és néhány géppuska jutott kezünkre. Beaumonttól és Beconvauxtól délnyugatra a francia vonalakba intézett előretöréseink is teljes sikerrel jártak.

Keleti haderő:

Az arevonál több helyén az élénk zavaró tűz időnként megerősödött. A román sikágon és Brailánál, amelyet az oroszok bombáztak, megtorlásul útegeink Galatzot ágyúzták, ahol tüzvészek keletkeztek.

Macedóniai haderő:

Élénk harci tevékenység az Ochrida és a Prespa tó közötti szorosban, a Userna-hajlásban, továbbá a Vardar és a Doiran tó között. Több helyen

előretörő ellenséges felderítő osztagokat elűztünk.

Szeptember havában az ellenséges légi haderők vesztesége a német arcvonalakban huszonkét kötött léggömb és háromszázhetvennégy repülőgép volt, amelyek közül egyszázhatvanhét vonalunk mögött a többi pedig, ami megállapítható volt, az ellenséges vonalokon túl zuhant le. A mi veszteségünk légi harcban nyolcvankét repülőgép és öt kötött léggömb. — **Ludendorff, első főszállásmester.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Justh Gyula a ravatalon

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Tegnap délután négy órakor egyszerű halottas kocsit állt meg a Hungária-szálloda előtt. Feltették rá Justh Gyula holttestét és átszállították a Nemzeti Múzeum előcsarnokába, ahol felravatalozták.

A délelőtt folyamán megkezdtek a koszoru szállítást. Feltűnt a szociáldemokrata párt gyönyörű koszorúja, amelyek vörös szalagján ez a fölírás olvasható: *Az általános választójog harcosának a magyarországi szociáldemokrata párt.* Justh Gyula halálát az egész ország gyászolja, de ebből a gyászból a legnagyobbrészt talán a munkások követelik maguknak. „Ez az első eset — írja ma reggel a Népszava — hogy a magyar munkásság polgári politikus sírját állja körül. Ez lesz az első eset, hogy polgári politikus temetésére küld koszorút a magyarországi szociáldemokrata párt”.

Az országos demokrata-párt koszorúján a következő leírás olvasható: A népjogok apostolának — az országos demokrata-párt. Koszorút küldött ezenkívül az országos függetlenségi és 48-as párt ezzel a felirattal: A függetlenségi eszmék rendíthetetlen bajnokának. — Károlyi Mihály külön koszorút küldött, amelynek szalagja a Károlyi gróf család kék-piros színeiből áll és rajta a következő olvasható: Justh Gyulának — hálás tanítványa Károlyi Mihály gróf. — Szász Károly, a képviselőház elnöke is koszorút tett a ravatalra.

Vázsonyi Vilmos választójogi miniszter Justh János főispánhoz a következő táviratot intézte: A választójog tiszta jellemű rendíthetetlen harcosát, a magyar politikai élet kimagasló alakját mindnyájan gyászoljuk, akik most azon dolgozunk, hogy az ő életének nagy idealizmusát megvalósítsuk.

A választójogi miniszterium egész tisztikarának és munkatársainak nevében Vázsonyi.

A temetésen a választójogi miniszterium tisztikara és munkatársai testületileg megjelentek Vázsonyi Vilmos miniszter vezetésével és a ravatalra koszorút helyeznek.

Az alkotmány párt szintén testületileg nyilvánította részvétét a gyászoló családnál, a ravatalra koszorút helyezett és a temetésen testületileg fog megjelenni.

A HIRDETÉSEK ÁRA.

A hirdetés ára centiméterenként egy koronába kerül, vagyis ahány centiméter magassága a hirdetés, annyi korona.

Az apróhirdetésekre vonatkozó tudnivaló a lap utolsó oldalán található

Moritz dragonyos leszurása.

— Válaszol a miniszter az interpellációra. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécs. A képviselőház mai ülésén Capp honvédelmi miniszter válaszolt a bécsi keleti pályaudvaron történt eset ügyében előterjesztett interpellációra, amelynek tudvalevően Moritz József dragonyos áldozatul esett.

A miniszter felolvasta a csász. és kir. katonai ügyészségnek október 5-én kelt jelentését. A csász. és kir. katonai ügyészségnek október elsején indított vizsgálata eddig a következőket derítette ki:

A 3. számú dragonyos ezrednek szállító vonatata október elsején indult a keleti pályaudvarról. Az ezrednek a pályaudvarhoz vezető út közben és ott is a fegyelmetlenségnek és az insubordinációnak olyan foka volt észlelhető, hogy Bondy főhadnagy parancsnok, valamint a 4. számú gyalogezred két tisztje, Rekzügel főhadnagy és Zertyk hadnagy ismételtlen kénytelenek voltak közbelépni. Még az állásuk is teljesen meg nem felelő módon viselkedtek. Türrer káplár, aki mint a legénység legnagyobb része, ittas volt, vonakodott szakaszába állni, miért is Rekzügel főhadnagy felszólította, hogy menjen vissza a helyére és eközben állítólag arculütötte. Türrer káplár megrendszabályozását a 3. számú dragonyosok rendkívül izgatott hangon tárgyalták. Közben becsmerlően nyilatkozott Moritz dragonyos, aki kijelentette, hogy ilyesmit nem tűrne meg, mert nála egy főhadnagy „ilyen piti”. Eközben a földre mutatott. Ezt a kijelentését és mozdulatát provokáló módon többször megismételte, amikor Zertyk hadnagy arra ment. Zertyk hadnagy Moritz

dragonyost bluzánál megfogta, guggoló állásából, melybe gesztusa folytán került, felhuzta. A dragonyos erre azt kiáltotta, hogy engedjék el és amikor a hadnagy tovább huzta maga felé

öklével a hadnagy arcába ütött, úgy, hogy a hadnagynak leesett a sapkája.

A hadnagy erre szuronyt rántott és a dragonyost melleszúrta.

Senki sem hitte, hogy a szurás halálos lehet. Annál kevésbbé, mert egyidejűleg Zertyk hadnagy megparancsolta, hogy a dragonyost azonnal vigyék el és bajtársai azt kiáltották Moritznak, hogy ne csináljon bolondságot. Nyilván azt hitték, hogy csak tréfából dönt el. A dragonyos azonnal összeesett, mert a szurás szívért érte és a bal hashártya üregben elvérzés állott be. A dragonyost azonnal elvitték, amiben a hadnagy is segédkezett. Ezután Zertyk hadnagy az esetről nyomban jelentést tett a vasuti pályaudvari katonai parancsnokságnak. A szállítmány elindult.

Tekintettel azonban az ügy fontosságára, a bécsi hadosztálybíróóság utasítást kapott arra, hogy Zertyk tartalékos hadnagy és Rekzügel főhadnagy ellen az eljárást a lehető leggyorsabban indítsák meg és folytassák le. A miniszterteratényalás felolvasása után megállapítja, hogy ez több tekintetben eltér Tomasek képviselő leírásától és kéri, hogy a Ház addig, amíg a bíróság az ügyet teljesen nem tisztázza, vegye le a napirendről azt.

A Ház így határozott és utána áttértek a napirend tárgyalására.

Apponyi Albert

az aradi szentszék határozatáról.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A külügyminiszter erdélyi utjával kapcsolatosan híre jár politikai körökben, hogy ez az utazás szoros kapcsolatban áll a román tanítóképzők ügyével és hogy Apponyi Albert gróf és a román egyházi hatóságok között megegyezés jött létre Erdélyben. Ismeretes az is, hogy az aradi szentszék egyik legutóbbi ülésében olyan határozatot hozott, amely a miniszteri biztos kiküldése miatt a tanítóképző megnyitása ellen foglalt állást. Ugyanakkor azt is beszéltek, hogy a román egyházi hatóságok a rendelettel szemben passzív ellenállásra készülnek. Ezekre a kérdésekre Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter az Aradi Közlöny fővárosi tudóitójának a következőket mondta:

— Rendeletem lényege az volt, hogy a román tanítóképző intézeteket addig ne nyissák meg, amíg az állami ellenőrzés módja megállapítva nincs. Ezután miniszteri biztosokat neveztem ki a tanítóképzők mellé, akiknek a tanítóképzők állami ellenőrzésére vonatkozólag részletesen kidolgozott utasítást adtam. A miniszteri biztosok kijelölt helyüket el is foglalták. Én ekkor értesítettem a tanítóképzők felett álló egyházi hatóságokat, hogy most már intézeteik megnyitásának semmiféle akadálya nincs. Már több helyről kaptam értesítést a román tanítóképzők megnyitásáról és a többi is meg fog nyitni. Az aradi szentszék minapi határozatáról hallottam. Nem tudom, hogy az aradi szentszék tényleg hozott e ilyen határozatot,

amely a megnyitás ellen szól, de ha hozott is azóta bizonyára megváltoztatta álláspontját. Az Aradra kiküldött miniszteri biztos ma elfoglalta helyét a tanítóképző intézetben és ez a tanítóképző is megnyílik. A rendelettel szemben passzív ellenállást egyáltalán nem fejtettek ki. Vannak kifogások, mint mindig, amit annak lehet tulajdonítani, hogy nem értették meg teljesen az intencióim szellemét. De hiszem, hogy a miniszteri biztosok működése nyomán ezek a kifogások is meg fognak szűnni. A román tanítóképzők ügyével erdélyi utam nem áll összefüggésben, mert álláspontom az erdélyi utam után nem változott meg és semmiben sem módosult. A nemzetiségi iskolák államosítása ügyében a törvényhozás előtt fogom részletes programom kifejezni.

Döntést vár az entente az olasz fronton.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapest, október 11. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Egyik harctéren sem volt nagyobb harci cselekmény. A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Amsterdam. A londoni lapok katonai munkatársai bejelentik, hogy az olasz arcvonalnak a legközelebbi napokban fontos eseményei lesznek. A világháború mostani stádiumában az olasz front a legfontosabb, mert csakis ezen a harevonalon lehet a döntést elérni.

Aradiak vagyoadója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny ma közölte amaz aradiak neveit, akik a pénzügyigazgatóság javaslata szerint legalább ezer korona jövedelemadót, illetve vagyoadót fizetni kötelesek. Most folytatjuk ennek az érdekes lajstromnak az ismertetését, mert igen sok olyan adózó fordul benne elő, akiknek jövedelemadója nagyon is tekintélyes, habár nem éri el az ezer koronát. Ezek a kisebb jövedelmek tulajdonképpen az igazi tükrei a háborús forgalomnak, a háborús kereseteknek. A „nagyok”, ezek legfeljebb fokozták amugy is tekintélyes jövedelmeiket, míg eme kisebbek a legnagyobb része a háborús konjunkturának felhasználásából keletkeztek. A név után következő szám a jövedelemadót, a második szám a vagyon állapotát, a harmadik szám a vagyoadót jelzi. Vannak olyan nevek is, amelyek mellett csak egy vagy két szám található. Az előbbiek csak jövedelmi adót fizetnek, az utóbbiak csak vagyoadót és ezért a vagyonalap és a megfelelő adó van kimutatva. Ilyen például Gutzjahr Mihály esete, aki, noha két milliónál nagyobb vagyont vallott be, nem fizet jövedelmi adót, mert a háboruban nem hozott a vagyona jövedelmeit.

Adler Hugó 450, Altmann Ignác 490, 110000 56, Ambrus G. Lajos 570, 60000, 38, Angel István dr. 294, 96040, 43, Angele Mátyás 230, 291000, 250, Antal Zsigmond 344, 2630, 408, Antoneszku Virgil 349, 256500, 436, özv. Aulich Miksáné 2510, Auszterweil László dr. 570, 84000, 38, Augenstein Miksa 650, Avari Imre dr. 970, 85000, 38,

Babó Iván 730, 321150, 490, Bayer György 810, 89200, 43, Barra Gyula dr. 801, 64094, 25, Baros Ferenc dr. hagy. 484, 251590, 342, Berán Béla 810, 106200, 56, Berger Albert 890, 81000, 38, Berger Gyula 344, 134000, 80, Bing Hugó 588, 654407, 1950, özv. Blaskovics Antalné 890, 517000, 890, Bohn Károly 890, 70000, 28, özv. Boros Bérné 257, 223930, 158, Borsos Béla dr. 874, 167668, 106, Bozsidar Szvetozár 890, 139600, 80, Brasch Simon 890, 207500, 145, Braun N. Antal 810, 210000, 145, Braun Ede 410, 137796, 80, Braun Mór 730, 142386, 80, Bruckner Sándor 890, 80000, 34, Brunner Béla 810, özv. Budits Adámné 890, 240200, 172, ifj. Czeiler István 530, 198304, 172,

Csermák Ágoston 730, 116505, 80, Dániel Endre 571, 144412, 82, Deutsch Andor 570, 398025, 730, Domán Ignác 810, 160343, 106, Domán Sándor 970, 202500, 188, Dürr Koszárd 810, 130000, 72,

Ehrenfeld Ignác 810, 200000, 145, Erdős Pál 970, 126000, 72,

Farkas Ábrahám 650, 145500, 106, Fischer Jenő dr. 650, 150600, 93, Fischer Mór 410, 109760, 56, özv. Flamm Lipótné 450, 184230, 132, Földesi Lajos 198, 130000, 72, Frank Fidél 393, 177200, 132, özv. Fritz Józsefné 970, 106700 56, Fuchs Arnold 890, 90563, 110,

ifj. Gaál Pál 410, 582000, 1700, Glück Zsigmond 730, 157000, 106, Grób Jenő 91, 100000, 48, Grossmann Alfréd dr. 450, 300000, 450, dr. Groszmann Emil 100000, 90, Grünvald Samu 730, 83500, 38, özv. Guttmann Samuné 890, 165939, 72, Gutzjahr Mihály 2064190, 4970,

Hammer Vilmos 970, 147545, 145, Hanf Alajos 365, 482190, 1436, Hanzu Nestor 890, 90000, 43, Hartman Béla 164, 149114, 276, Hartman Samu 450, 200000, 145, özv. Haász Sándorné 584, 243785, 172, Hegedüs Gyula 890, 224768, 158, Heitz Nándor dr. 810, 254134, 188, Herbstein Cecília 810, 209134, 170, Herbstein Izsó 180000, 238, özv. Hermann Gyuláné 810, 230910, 172, Herz Andor dr. 421, 135000, 80, Hirschmann Albert 490, 66935, 25, Hollender Miksa 450, 235761, 328, Holtzer József 730, 70000, 28, Horváth Sándor 970, 190799, 122, Hunyadi József (nyugdíjas) 376, 157000, 106, Huppert Henrik 650, 82124, 38,

Igaz Sándor 970, 260000, 188, Irom Áron 810, Irom József 810,

Jakabffy Lajos 281, 225288, 342, Jellinek Henrik 730, 239603, 172, Justh Ferenc 382, 78826, 38, Justh Margit 730, 90000, 140,

Kabdebó János 264, 136750, 82, Kádas Kálmán 225, 140000, 160, Kámler János 490, 197000 262, Kárpáti János 890, 288680, 225, özv. Kau-

mann Lajosné 810, 183000, 630, Katona Béla 810, 105042, 48, Kell Lajos 253, 132000, 76, Keppich Zsigmond 530, 54361, 17, Kertész Béla 810, 137000, 80, özv. Kintzig Józsefné 344, 281200, 536, Király Dezső 810, 330000, 530, Klein Miksa 890, Klein Sándor 730, 150940, 93, Kohn József 316, 192142, 712, Kohányi Róbert 116829, 128, Koromzay Frigyes 142, 132752, 164, Kórosi Jakab 810, Koszminsky Károly 810, 171165, 119, Kosztka Emil 435, 130, Kövér Ferenc 669, 419600, 810, Kristófy János 970, 100000, 48, Krizzán Sándor 376, 322828, 684, Kronstein Vilmos dr. 290, 165000, 134, Kuti Gyula 530, 360000, 610,

Lakatos Izsó dr. 570, 182000, 132, Leitényi Sándor 103, 80000, 68, Lengyel Sándor 810, 218625, 158, Lénárt András 890, 202000, 145, Lőrinci János 490, 160600, 106, Löwinger Zseni 316, 237352, 372, Lutwák József 970, 130400, 72,

özv. Marosi Károlyné 890, 203000, 145, Meer Armin 970, 81000, 38, Mellinger József 721, 100900, 158, Mihályi Gyula 970, 310000, 245, Momák Döme dr. 890, 261000, 205, Moskovitz József 890, 154800, 93,

özv. Nagy Farkasné 150000, 186, Nagy Ottó 160000, 212, Nemes Zsigmond dr. 650, Némét Zsigmond 586, 195211, 164, Nesnera Aladár 657, 198117, 145, özv. Nesnera Aladárné 526, 490085, 1290, Nikolics Döme 650, 157000, 105, Nikolics Géza 610, 244244, 191, Nikolics Sándor 376, 320000, 604,

Pap I. János 537, 386268, 730, Párecz György 591, 200000, 290, Párecz Gyula dr. 237, 201000, 368, Pick Adolf 810, 75000, 31, Porczia Lajos gróf 890, 524060, 1050, Posgay István dr. 556, 194704, 132, Priegl István dr. 890, 71848, 28, Princz Mórné 450, 140000, 80,

Raab Ákosné 344, 200000, 190, Reich Sándor 810, 138200, 80, özv. Reicher Ferenéné 570, 172000, 119, Remenyik László 405, 285000, 524, özv. Reisinger Zsigmondné 207, 620000, 290, özv. Révész Adolfiné 155, 124500, 173, Robitsek Ágost dr. 450, 151497, 96, Rónai Dóra 140000, 160, Rosenberg Miksa dr. 970, 240000, 167, Rosenfeld Herman 810, 266000, 205,

Salamon Samu 678, 331010, 490, özv. Sarlot Domokosné 396, 150000, 93, Sartner Sándor dr. 154, 243200, 592, Scheffler Henrik 450, 78835, 34, Schill József 285, 92352, 144, Schlésinger Farkas 490, 201000, 316, Schreiber Vilmos dr. 650, 182406, 132, Sultz Henrik 905, 500000, 890, özv. Schwartz Jenőné 810, 430000, 650, özv. Seidner Bernátné 890, 202000, 145, Schenk Ferenc 454, 275043, 405, Stanó Károly dr. 768, 154317, 93, dr. Singer Jánosné 344, 126138, 72, Solymos József 490, 191000, 132, Somló Armin dr. 730, 200000, 145, Spitzler Rudolf 450, 110555 56, Stekl Adolf 970, 125762, 72, Steigenberger Mihály 810, 165700, 106, Steigerwald Alajos 702 103755, 48, Steinitzer Pál 450, 100000, 48, Steiner Vilmos 222000, 316, Stengl Andor 269, 257104, 436, Sugár Jenő dr. 650, Szacsvay Zsigmond 650, 214663, 658, Szántay Lajos 810, 963717, 4230, özv. Szatmári Gyuláné 810, 142742, 80, Szatmári Király János 890, 374886, 330, Székely Miklós dr. 457, 256512, 222 özv. Szenes Sománé 490, 321500, 570, Szucsú Jánosné 650, 290000, 250, id. Szuhai József 224, 145000, 186,

Tabakovits Emil 232624, 344, Tedeschi Viktor 890, 496648, 1050, özv. Telbisz Bérné 361, 257425, 188, Tenner József 890, 178015, 816, özv. Tomka Gyuláné 376, 304100, 604, Timány Aranka 804, 661695, 1630, Tisch Mór dr. 241, 170500, 212, dr. Tolnai Jánosné 970, 623330, 1290, Török Ferenc dr. 860, 153841, 93, Tüdös Béla 242, 200000, 394,

Vanicsek Ferenc 249, 179253, 173, Varga N. Andrásné 730, 238091, 372, Varga Kálmán 810, 186045, 157, Variassy Lajos dr. 256, 62887, 79, Vas Sándor dr. 344, 14000, 80, Vaszilón Péter 167, 110000, 112, Vassai Traján 367, 129833, 128, Vecsey János dr. 219, 165000, 106, özv. Végli Aurélné 230, 1376330, 490, Weinberger Ferenc 344, 100000, 48, Weisz Hugó 890, Weisz Izidor 890, 96420, 48, Verbos Nándor 890, 358500, 490, Verbos Árpád 490, 142159, 80, özv. Verbos Adámné 272000, 410, Vertheim

Simon 490, 277600, 330, özv. Vecsey Jenőné 283, 425702, 390, Villány Izidor dr. 676, 190000 132, özv. Wittenberger Izidorné 970, 130200, 72, Wohlberg Lipót 650, 60000, 19, Vörös László dr. 376, 60000, 19, Zeizler Vilmos 890, 384000, 350, Zerkovitz Rudolf 890, Otrubay Károly 276, 406600, 1222.

Négy évi börtönre ítélt román lelkész.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Akolozsvári honvédtügyészség az állam hadereje ellen elkövetett bűntettel vádolta meg Greavu Darilla, Munteán Bertalan, Serbán Vazul, Catiava József gör. kel. lelkész. Popu Trifon és Broscotián Vazul lissai lakosokat azért, mert az oláh betörés idején az otthonrekedt magyarokkal szemben ellenséges magatartást tanúsítottak, azokat állandóan rettegésben tartották, az oláh csapatokat pedig ellátták minden jóval s nekik különböző kedvezményeket tettek.

A hazaárulással vádolt lissai lakosok közül Greavu több magyar embert Romániába hurcoltatott; Munteán az oláhokat a rekvirálásnál kalauzolta és a rekvirálásban maga is résztvett; Serbán éltette a bevonuló oláh csapatokat és Nagy-Romániát, Popa a járőröket a községbe bekalauzolta, Broscotián pedig az elhurcolt magyarokat és magyar érzelmű románokat szekerén iivarozta. A legérdekesebb szerepe Catiava József lelkésznek volt. Ez a tiszteletreméltó férfi a községbeli románok között vezetőserepet töltött be s ezt a tekintélyt arra használta fel, hogy a lakosságot az oláhoknak teendő szolgálatra buzdította, az ellenséges katonaságot tanácsokkal látta el és igyekezett munkájukat támogatni. Egyizben pedig az oláhok tiszteletére ünnepélyes istentiszteletet tartott. Két oláh pap és ké oláh kántor segédkeztek a ceremóniában, hogy minél ünnepélyesebb legyen s a mise végén az oláh királyért az ott levő tisztekkel együtt imádságot mondott.

A haditörvényszék előtt természetesen valamennyien tagadták bűnösségüket és egyöntetűen azzal védekeztek, hogy Palir Demeter községi bíró, akit az oláhok Romániába hurcoltak, bosszúból tett ellenük feljelentést. De ettől eltekintve, azt is felhozták védelmükre, hogy a mit tettek, kényszerből cselekedtek. — Catiava lelkész még azt is tagadta, hogy egyáltalán istentiszteletet tartott volna. A tanúk azonban elléne vallottak.

Vádoltak kihallgatása után a bíróság több tanút hallgatott ki s azután Furdek százados-hadbíró, tárgyalásvezető a bizonyítási eljárást berekesztette. A perbeszéd után a bíróság tanácskozássra vonult vissza s ezután Greavu Danilla és Catiava József gör. kel. lelkész bűnösségét megállapítva, Greavut 12 évi súlyosított börtönre, Catiavát pedig 4 évi börtönre ítélte. A többi vádlottak ügyében, mint-hogy az ügyész a vádat elejtette, nem hozott ítéletet. Az éjtelt vádlottak felebbeztek, illetve semmisségi panaszt jelentettek be.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívás. Az Aradvidéki Méhészegyesület t. tagjait október hó 18-án, szombat este 7 órakor a Bozsidar féle sörcsarnokban tartandó értekezletre meghívom. Tárgy: A méhek etetésére szolgáló cukor kérdése. Az elnök.

Elnapolták a német a birodalmi gyűlést.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlin. A birodalmi gyűlés mai ülésén Lededour szociáldemokrata a helyettes kancellári állás megteremtése ellen szólalt fel. Heves támadásokat intézett a kancellár ellen. Azt mondta, hogy hivatalában teljesen használatlan, úgy tehetségét, mint jellemét tekintve. Az elnök ezért rendneutásítja. Lededour folytatja beszédét és azt mondja, hogy széles körök véleménye szerint Michaelis kancellár rövid idő múlva elhagyja állását. Hangoztatja, hogy a legesekelebb bizonyíték sem merült fel Haase és társai ellen, a vádak igazolására.

Dávid szociáldemokrata ugyarilyen értelemben szólalt fel. A pótköltségvetést ezután a két szociáldemokrata frakció ellenében elfogadták harmadik olvasásban. Ezzel a helyettes kancellári állás és a birodalmi gazdasági hivatal megalakítása biztosítva van.

A ház ezután folytatta a szociáldemokratáknak az egyesülési és gyülekezési jog befolyásolásáról tegnap megkezdett vitáját. Majd a cenzuráról tárgyaltak, amelyet a vita során valamennyi párt szónokai élesen elítéltek, mert önkényes kezeléssel elviselhetetlen atmoszférát teremtett.

Berlin. A birodalmi gyűlés, miután egy se-reg kisebb javaslatot elintézt, elnapolta magát december 5-ig.

Vagyonadótervek

Angliában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Angliában is szaporodik azok száma, akik azt a nézetet vallják, hogy a háboru utáni költségvetés számára a bevételeket nem lehet normális uton biztosítani és azért szükséges lesz vagyonadóhoz nyulni. A háboru utáni költségvetést, ha a háboru nem sokkal tart tovább a folyó évnél, meglehetősen általánosságban 600 millió font sterlingre becsülik a háboru előtti 200 millió fonttal szemközt, amiből kerekén 200 millió font a hadikölcsönök kamatozására és törlesztésére esik. A háborus költségek feltétlenül nem kevesebbre, mint 5 milliárd fontra rugnak, amiből 1 milliárdot adók útján teremtettek elő, 1 milliárd pedig a szövetségeseknek és a dominion-oknak nyújtott előlegekre esik, amelynek visszatérítését remélik, úgy, hogy a megmaradó adósságteher csak 3 milliárd font sterlingre menne. Ezt a 3 milliárd sterlinget most egészben, vagy legnagyobb részben vagyonadó útján akarják fedezni.

Gardiner, a Daily News kiadója, progresszív vagyonadót ajánl, amely a kis vagyonoknál 5%-kal kezdődne, az egy millió fontot meghaladó vagyonoknál pedig 30%-ig emelkedne és átlagban 10%-ot tenne ki. Minthogy Gardiner abból a feltevésből indul ki, hogy a nemzeti vagyon a háboru alatt 16 milliárd font sterlingről 20 milliárd font sterlingre emelkedett — ami a pénz elértéktelenedését tekintve több, mint valószínű — a vagyonadóból várható jövedelmet 2 milliárd fontra becsüli. Az adóköteles az adót tetszése szerint, vagy készpénzben, vagy vagyontárgyakban (részvények, kötelezvények, hadikölcsönök, házak, telkek, föld stb.) fizetné le. Ez a terv hasonlít kissé a nálunk különböző oldalokról javasolt természetbeni vagyonadóhoz és bizonyára fejlődésképesebb, ha egyelőre még nincs is eléggé átgondolva.

A Round Table című lapban egy névtelen

indítványtevő az egész 3 milliárdos háborus terhet a vagyonadó segítségével akarja fedezni. Az illető az angol népvagyont még magasabbra taksálja, mint Gardiner, amennyiben 24 milliárd font sterlinget vesz fel — ami még mindig igen valószínű — és olyan adót ajánl, amely a vagyonnak egynyolcadát (12.5%) tenné ki. Eredeti az a számolási módszer, ahogy ő ezt elképzei. A vagyonadót szerinte csak hadikölcsönben lenne szabad fizetni. Ennek természetesen azok az adóalanyok, akik vagyonukból legalább egynyolcadát hadikölcsönbe fektették, könnyen megie lehetnek; azok ellenben, akik kevesebb hadikölcsönt, vagy egyáltalán semmit nem jegyeztek, azon kell, hogy legyenek, hogy mindenáron szerezzenek maguknak hadikölcsönt. Ez a terv tehát a hadikölcsönjegyzőknek nagy előnyöket nyújtana, mint hogy ők az adó egy részét a kezükben maradó hadikölcsönből nélt elért árfolyamnyereségből behozhatnák; de mitévők legyenek azok, akiknek nincs elég készpénzük a hadikölcsön-jegyzéshez? A terv ugyanazon feneklik meg, amint minden pénz-vagyonadó terve, amely a befizetést nem osztja el sok évre, hogy t. i. nemzeti vagyonnak igen nagy része nincs folyó pénzben és ez is tehető folyóvá, anélkül, hogy ezzel ne időznék tel az infláció legsúlyosabb veszélyeit.

Orosz békeremények.

— Saját tudósítónk telefonjelentése —

Berlin. A Manchester Guardian jelentése szerint vasárnap népgyűlés volt Leedsben, Yorkban, Birminghamban, Blackburnban és Glasgowban, a háboru folytatása ellen. A gyűléseken határozatot fogadtak el, amely követeli, hogy azonnal kezdjék meg a béketárgyalásokat az ismert orosz formula alapján, vagyis annexió és kárpótítás nélkül.

Stockholm. Kerenszky miniszterelnök lapja, a Djen ismét feltámasztja az orosz reményéseket a békére vonatkozóan. Az orosz vezető körökben ugyanis határozottsággal tartja magát a béketárgyalásokról szóló hír. Az összes diplomaták azt mondják, hogy a béke pszichológiai pillanatra érkezett.

Berlin. Az amerikai kormányok a hadicélokra vonatkozó felhivatalos nyilatkozata ezeket mondja: A háborut meg fogjuk nyerni. Az Egyesült-Államok kormánya más lehetőséget, mint a győzelmet nem is vesznek számításba. Természetesen nem kétséges, hogy az entente nem ismerve Wilson elnök politikáját, helyesli ennek hadicéljait is. Semmi megtorlást, csak kártérítést. A kormány arról is meg van győződve, hogy az entente szociálistái erre az álláspontra fognak helyezkedni.

Berlin. A bordeauxi szociálista kongresszus keddi ülésén Longuet, a kisebbség vezére, bejelentette, hogy a zimmerwaldiakhoz csatlakozik és a békéért való harcot ezentúl az ő oldalukon küzdi végig.

Az emberek további megszűlésének megakadályozása — mondotta — olyan cél, amely az elzász-lotharingiai kérdésben való legnagyobb engedékenységet is jogossá teszi.

Ugyenezen az ülésen elhatározták, hogy a Humanitében kiadják Wetterlénak, a háboru kitörésekor Franciaországba menekült volt német birodalmi képviselőnek Elzász-Lotharingiáról 1903-ban írt cikkét. Ebben az elzászi Wetterle elismerte Németországnak Elzász-Lotharingiára való jogát.

Nem készült még el a választójogi törvény.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: Tegnap jelentettük már, hogy pénteken újra minisztertanács lesz Wekerle Sándor dr. elnöke alatt, a melyen részt vesznek a kormány összes tagjai. Ez a tanácskozás vagy délelőttől késő estig, vagy délutántól éjszakaiig fog tartani, sőt valószínű, hogy a minisztertanács másnap, szombaton újra összehívul. Először a képviselőház elé terjesztendő indemnitást és a rendes állami költségvetést beszélnek meg, e javaslatok rengeteg anyagán dolgozik vasárnap óta Wekerle miniszterelnök a pénzügyminiszteriumban.

Az indemnitás és a rendes állami költségvetés letárgyalása után a parlamenti helyzetet beszélnek meg. És ekkor térnek rá a kormány alapvető programjára, amelyért alakult a reform-kabinet: a választójogi törvényjavaslatra, amelynek indokolásán és utolsó simításain éjjel és nappal dolgozik a választójogi miniszterium.

A törvényt már elkészítette Vázsonyi Vilmos és minden valószínűség szerint pénteken terjeszti teljes egészében minisztertanácsai elé. E nevezetes, korszakalkotó miniszteri tanácskozást csak annyi időre szakítják meg, hogy délután három órakor testületileg résztvegyenek, Justh Gyulának temetésén.

A választójogi törvényjavaslatot tehát pénteken, vagy szombaton ösztöjk ki a miniszterek között, miután Vázsonyi Vilmos bemutatta a minisztertanácsnak. A szombati tanácskozás után Wekerle Sándor miniszterelnök és Vázsonyi miniszter Bécsbe utaznak és külön kihallgatáson jelennek meg a király előtt. Wekerle a parlamenti helyzetről és folyó ügyekről tesz jelentést, Vázsonyi a választójogi törvényt mutatja be.

A teljesen kidolgozott, letárgyalt és királyi jóváhagyással ellátott reformjavaslat csak a hónap végén kerül a Ház elé. A javaslatot kinyomatják és szétosztják és az erre a célra megalakított bizottság a megvitatásához fog. A képviselőházi tárgyalás november második felében lesz.

Egy más forrásból a következőkről értesülünk: A választójogi törvényjavaslatról a legkülönbözőbb hírek vannak forgalomban. Többek között az is, hogy a holnap összehívuló minisztertanács tárgyalja a választójogi törvényjavaslat tervezetét. A minisztertanács azonban holnap aligha lesz abban a helyzetben, hogy tárgyalhassa a tervezetet, mert az még nincs készen. A javaslat tervezetén lázasan dolgoznak a választójogi miniszteriumban. Vázsonyi Vilmos választójogi miniszter tegnap éjjel is két óra után hagyta el hivatalos helyiségét, azonban a megfeszített munká dacára sem készülhetett el és nincs mód arra, hogy a minisztertanács tárgyalhassa azt a javaslatot, amelynek szövegét még nem ismeri. Amint a választójogi törvényjavaslat tervezete elkészült, a minisztertanács letárgyalja és jóváhagyás végett a javaslat a király elé kerül, és csak azután lesz a kormány abban a helyzetben, hogy a választójogi törvényjavaslatot a Ház elé terjessze, valószínűleg csak a hónap utolsó napjaiban.

Aki átlát a boritékon.

(Látogatás a csoda-embernél.)

— Bécsi tudósítónktól. —

Hogy ki voltaképen az a híres ember, Schermann Rafael, akiről az alábbiakban szó lesz, ne kérdezzük nagyszólam, hangos barátságtól. Ezek felfedezték, vásárra hozták a híres embert, akinek tehetségét sokan kétségbe vonták, de ezek a kételkedők is fanatikus hívei lettek. Az Aradi Közlöny bécsi levelezője felkereste a híres gondolatolvasót. Levelezőnk nem akarja ismertetni Schermann rendkívüliségét, csupán a három óra hosszat tartó látogatáson tapasztaltakról szándékozik látni képet rajzolni. Levelezőnk a hivatalos órák után kereste fel Schermann, aki szabad óráiban grafológus, gondolatolvasó, magikus és sorsirányító, nappal azonban a Pónix biztosító-társaságnak épenséggel nem a szférákban trónoló, egyszerű tisztviselője. Külsője is megfelel nappali foglalkozásának, csak valamivel idegesebb, mint a biztosító tisztviselők rendszer körülmények között lenni szoktak.

Grafológikus tehetségét Schermann már fiatal korában fedezte fel.

— Még nem tudtam olvasni, mondta, amikor atyám papirkosarából kibatásztam az eldobott boritékokat. Tanulmányoztam a titkos jeleket s ha a levélhordó hozta az új postát, azonnal kiválogattam az előttem ismeretes kézírásokat és figyelmeztettem atyámat, hogy 4-5 héttel ezelőtt már érkezett hozzánk levél a levélírótól.

Ebben a pillanatban kívül csöngtetnek Schermann az előszobába siet és behozza a postát. Az asztalra helyezi a leveleket és bemutatja, hogyan „működik” Schermann. Egy levelet olvasatlanul széttep.

— Olvassa el a tartalmát, mondja és ideadja a papirdarabkákat.

A levélíró egyike a sok kíváncsinak, akik már hallottak egyet-mást Schermannról s akik válaszbélyeg mellékiésével postafordultával a múltból, jelenről és jövőről akarnak valamit megtudni. Ezeket a leveleket Schermann csak a boritékra vetett röpke pillantással felismeri és a papirkosárba dobja.

— Mi a véleménye erről a levélről? —

kérdi és eközben tesz egy felbonasztott levélborítékot.

Nem vagyok grafológus és gondolatolvasó tehetségem is a legminimálisabb. Nézem a kusza, szabálytalanul egymás mellé rótt betűket s az a véleményem, hogy épenséggel nem fontos, bizonyára oktalan dologról van szó. Schermann elveszi a levelet.

— Ez szívbéli ügy, mondja. Egy hölgy írja, aki egyszer már tanácsot kért tőlem, hogy szólaltathatná meg azt a hallgatag férfit, aki pályázik a kezére.

Schermann felbontja a levelet és olvasatlanul elibém tolja.

— A levélben az áll, hogy a férfi megkérte a hölgy kezét.

Es én olvasom: hogy a hölgy bejelenti Schermann urnak az eljegyzését.

— Ez itt fontos ügy, szól Schermann és harmadik levelet vesz kezébe. Még tovább megyek: ettől a levélről egy emberi élet sorsa függ.

Ideadja a borítékot, alig nézett a címre.

— A levélíró nő rendkívül izgatott, egész éjjel nem alszik, mindig sir és képtelen a rendszeres gondolkodásra. Ugy érzi, hogy egy hozzá közelálló személy háttérbe szorítja. A nő teljesíteni akarja az akaratát, de ebben a percben meg vonakodik és tanácsot kér tőlem, miként szabadulhatna ebből a kínos helyzetből. Ehhez a levélhez mellékelve van egy levél, amellyel az a bizonyos a nőt ostromolja és nyugalmát megzavarja.

Felbontom a levelet és olvasom. Egy felsősztriai nő fordul nagy nyugtalanságában Schermannhoz. Ejszakákon át nem tud aludni, sir és nem segíthet magán. Egy lány, aki régóta szolgált nála s akit megbízhatatlansága miatt el kellett küldeni, fenyegető levelet ír neki. Nem tud urnője nélkül élni, nem bírja elviselni a szégyent, hogy elkergették és a legelső alkalommal öngyilkos lesz. A hölgy, aki a hiszterikus cselédleányt még mindig kedveli, azt kérdezi, vajjon komolyan lehet-e venni a

fenyegetéseket. Ebben az esetben inkább visszaveszi a cselédleányt.

Schermann kezébe veszi az öngyilkosjelölt leánynak mellékelte levelet és annálkül, hogy az írásra nézne, így szól:

— A leány öngyilkos lesz. Sürgényesen kell a hölgynek, ha elejét akarjuk venni a szerencsétlenségnek.

Schermann elé teszem egyik barátom levelet. Csak ránéz a címre és elmondja azt a szokatlan tárgy körül forgó beszélgetést, amely köztem és barátom között lefolyt.

— Ez az ur életének fordulópontján áll. Tudja, hogy jövőre forog kockán és érzi, hogy félre kell tennie határozatlanságát. Gyermekkorában teljesen magára volt utalva s ha lett volna egy ember, aki befolyással lett volna reá, másként állna. Fényes anyagi viszonyok között nevelkedett, azt tehette, amit akart, sohasem volt tanácsadója és mégis képes volt mindenkire ráerőszakolni az akaratát, valóságos esábitó volt.

Hogy a jellemzés pontos, azon nem nagyon csodálkoztam. A grafológus, aki kombinatív-tehetséggel bír, nagy nehézség nélkül eltalálhatja. De Schermann oly párbeszédet közölt, amelyek ebben az ügyben köztem és barátom között lefolytak, hogy kényelmetlenül kezdtem magamat érezni. Schermann ekkor így szólt hozzám:

— Ön oly zürzavarban van, amelyben csak ön ismeri ki magát. Mindenki más, aki önt nézi, csodálkozva fogja összezsápní kezeit.

Igaza van. Ekkor oly komplikált és sürgős munkám volt, hogy bezárkóztam dolgozószobámba, nehogy fanatikusán rendszerető gazdaszönyvöm zavarjon. Íróasztalomon vad összevisszaságban heverték a kéziratok és ebben a káoszban irtam azt a levelet Schermannnak, amelyből megállapíthatta akkori környezetemet.

Schermann, a gondolatolvasó fenomén nem boldog ember. Elégtétele, sőt mondhatnók küldetése, hogy egyeseknek szorult helyzetükben tanácsot adjon és ha lehet: segítsen.

A közel jövő problémája.

(A népjóléti miniszterium figyelmébe.)

A közel jövő napjai igen jelentősekké válnak nemzetünk jövő élete szempontjából. A háboru, amely kizökkentette a békés, kulturálisan munkálkodó népet megszokott lelki világából — a közszellemet átalakította, megváltoztatta, a társadalmi fejlődésben mintegy megállást, igen kevés fejlődést, de annál több korcs kinövést hozott létre s gyakran találkozhatunk az involutio, a degeneratio tüneteivel. A háboru megszüntével e társadalmi körtünetek nem fognak szükségképpen maguktól eltűnni, mert habár a jelenségeket a háboru kelti életre, mégis annak megszüntével is főmállanak, mert a sok hiány, pangás, veszteség — e jelenségek szülő oka — helyre nem állítható, különösen pszichológiai szempontból az érzelm irányítás. Ha önmaguktól nem szűnnek meg, megszüntetésükre irányuló akarat céltudatos eljárást követel meg.

A háboru öl, gyilkol. A léget a fegyverek vad zaja, haldoklók halálhörgése tölti be. A béke a szeretetet, a megértést hirdeti s a harangok enyhületet biztatást keltő édes

kongása a nyugalmat, a szent békét szimbolizálja. Mily két ellentét. Ellentétes lelki világot is teremtenek: alakítják a közszellemet. S ez a leglényegesebb, mert a háboru a népek hivatása. Pedig, ha harcias indulat a nép, ha olyan a közszellem, könnyen lángra lobban s még azok is, akik józanul gondolkodhatnának, igen befolyásoltatnak; ismerjük a tömeg pszichológiáját, midőn föllép a felelőtlen érzete, midőn megszűnik individuumának souverán ura lenni s a közületnek egy befolyás alatt álló tagja s azt teszi, amit a közület, az a közület, amelyet sokszor egy elvetett szó, egy képekben való beszéd, fantáziáját felcsigázva, lehetetlen tettekre is vállalkozóvá tesz. Az ily szellemű nép, ha nem is kapható új háborura, a belpolitikai életben viszálykodásra, egyenetlenkedésre igen fogékony, amely a politikai életben az erők szétforgácsolódását jelentené s a jövő fejlődésére gatlólag hatna. Pedig ilyenre alakította a háboru a közszellemet!

Sokak gondolatvilága telve a látottakkal: pusztítással, romlással, ha nem is okozza a rombolni, pusztítani akaró vágyát, de az odaadó, építő fejlesztő munkával szem-

ben közömbössé, ingadozóvá, restté lesz. Pedig mikor kell alkotni, ha most nem — a romokon?!

Soknak a könnyelmű élet után derogálni fog a nyugalmas, egyszerű családi élet. S midőn szenvedései közepette elfásult lelke semmittevő mulatozásban nyert némi enyhületet, huzamosabb időn keresztül már mint szokást magáévá tette s a nyugalmas családi életet, mint gyermekes naiv felfogást állítja be s olyanforma álérveket valódiaknak hisz, mint aki életét kockáztatta hazájáért s megvédte azt a bajban: annak joga van a békében nem törődni semmivel és senkivel, családdal, csak élni — semmittevésben. És megelégedezik arról, hogy a haza iránti kötelesség nem időszaki, de állandó s nemcsak akkor kell munkálkodni és védeni a hazát, ha baj látható és fennálló, de akkor is, midőn a jelen nemtörődömsége a jövő kárát okozná. Nem igen törődik kötelességgel családjával. Ez lényeges veszedelmet rejt magában, mert a meghitt családi érzés az, amely a békeszeretetet ápolja, az eszmék iránt fogékonyságot nyújt s a mi a legértékesebb a nemzetre nézve: ha higgadt békés nevelési légkörben nő fel az új nemzedék.

Elveszi az állam az örökségek nagy részét.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Nagy várakozás fűződik ahhoz a munkához, amelyet Wekerle Sándor miniszterelnök maga elé tűzött. A politikai és közgazdasági világ kíváncsian várja az első intézkedéseket, amelyeket az államháztartás jövőjének biztosítása érdekében tesz.

A pénzügyminisztérium egy magas állású tisztviselője ezekről a dolgokról egy újságírónak a következő felvilágosításokat adta!

— A kockos ur minden reggel első a hivatalban. Nyolc órakor már a dolgozó asztalánál ül. Bámulatos gyorsan dolgozik. A részletek egyáltalán sohasem kötik le a figyelmét. Egyéniségében a nagykonceptiójú ember biztos áttekintése jünik legelőször szembe. Hivatalba lépésének legelső napjaiban magához kérette a legkényesebb és a legrégebben huzódó ügyeket. Egy délelőtt áttanulmányozta az egész restanciát és negyedóránál időközönként dobálta ki a vastag aktatömegeket. Biztos a dolgában. Meghatározza az elintézés módját és kis dolgokkal nem bibelődik.

— A gondoskodása mindenekelőtt az állami illetékek rendezésére irányul. Wekerle ugyanis úgy találja, hogy a törvénykezésnek még mindig vannak terrénumai, amelyeket az illeték törvények kiaknáztatlanul hagytak. Például a csődügyekben az ügyvédek sokszor vagyontokat keresnek, míg az állam nevetségesen kis összegekhez jut. A végrehajtási ügyek és a hűnyegyek teljesen elhanyagolt terrénumokat jelentenek. Legközelebb azonban mégis nem ez, hanem az örökösödési illeték rendezése lesz soron.

Az állam az örökösödési vagyonnak igen tekintélyes részére rá fogja tenni a kezét.

Az új törvény hatályon kívül fogja helyezni az összes eddigi rendelkezéseket és egységesen, egészen önállóan rendelkezik. A törvényjavaslat előmunkálatai már folyamatban vannak és az minden valószínűség szerint januárban kerül a Ház elé.

ugy lelkivilága a nyert impulzusoknak megfelelő lesz: higgadt, békés, törekvő lesz az új nemzedék. S így Magyarországnak oly bázissal bíró jelenje lenne, amelyre a jövő mindenkor építhet. De ez még ma nincs így!

Figyelembe kell venni, hogy hatalmas átalakulás küszöbén állunk, új intellektuális korszak előtt, amely az új viszonyok természetes következménye. És ez a demokratizmus eszméinek megvalósulása, midőn az államhatalom a nép azon tagjai összeségénél van, akik a politikai jogok általános feltételeinek megfelelnek, midőn akár közvetlenül, akár közvetlen szerepet vesznek a politikai életben. Tehát azok is, akik intellektuális munkát nem igen végeztek, akik nehéz és bonyolult problémák fölött gondolkodást nem szokták meg, hivatalba kerülnek objektív ítéletet gyakorolva, véleményüket nyilvánítani: meg van a természetes józan ész, de nincs meg a véleményt nyilvánítandó tárgyról a biztos ismerete. Értékes eredmény így érhető el? — A közműveltség, különösen az alsóbb néposztály műveltségi szintje emelendő magasabbra, olyanra, amidőn minden polgár mindazon ismeretek birtokába

— Rögtön az örökösödési illeték reformja után a törvénykezési illeték kiegészítésére kerül a sor. A polgári perrendtartással szabályozott eljárások illetékét a miniszterelnök nem szándékozik felemelni. A háboru alatt életbeléptetett adótörvények, az úgynevezett hadiadó, vagyonaadó Wekerle Sándor művei. A miniszterelnök az ő 1909. évbéli álláspontjához hiven életbeléptetni kívánja a jövedelmi adót, ezzel szemben azonban eltörli a kereseti adó három osztályát, a második osztályú kereseti adó kivételével. A pénzügyminiszter teljesen elhibáztattnak tartja a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adójáról szóló törvényt is és ennek leginkább azt a részét, amely a nagybankok roppant jövedelmeit hagyja érintetlenül. Az erre vonatkozó javaslat még nincs munkában, mert a pénzügyminiszter még nem találta meg a nagy feladat megoldására alkalmas szakembert, akinek a törvényjavaslat elkészítésére megbízást adhatna.

Tolvajfogás — puskaporral.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy nagy aradi bérkaszárnnyában történt az eset.

A második emelet egyik kislakásában lakott egy kifizetésű állami hivatalnok, aki hosszas várakozás után pár héttel ezelőtt kapta meg néhány száz korona beszerzési előlegét. Először gondja természetesen az volt, hogy a pénzen fát és szenet vásároljon. Hosszas futkosás után sikerült is két egész öl fára szert tennie, amelyet felhasználva, gondosan raktározott el a bérkaszárnny pincéjében levő fűskamrájába.

Mint a kincseiben gyönyörködő gazdag: az elraktározást követő napon lement megnézni a szép sorba felrakott fagarmadát. Elszőrnayedvo tekintett a pince belsejébe és haraggal kiáltott fel:

juthat, amelyek képessé teszik nagyjelentőségű feladatát értékesen megoldani. S e műveltség megadása nagy jelentőségű, mert ezáltal a polgárok olyanokká lesznek, amilyenek az új viszonyok megkívánják, képesek lesznek azon problémákat, amelyet az új átalakulás állít eléjük megoldani, a nagy idők jelentőségét megérteni s arra a tudatra jönni rá, hogy a kicsinyeskedő, pillanatnyi benyomásoknak engedő gondolatok, a ma viszonyai közt nem megfelelőek s csupán józan megfontolással véghezvitt munka által érhetik el maguk és a haza boldogságát.

Főbb vonásokban a háboru okozta bajok oly oldalát mutattam be, amelyek észrevétlenül huzódtak meg. Kikerülték a figyelmet, mert a közönség meg nem ismerhetők, mint a megszokott (anyagi, gazdasági, kereskedelmi, kulturális) problémák, csupán közvetettek, a reakcióból. Pedig a közel jövőnek ezek, az eddig ismeretlen, de igen jelentős problémák, kell, hogy figyelmét felkeltse, intenzíven ezek megszüntetésére törekedjen, ha nem akar olyan munkát végezni amely egyik oldalon nő, alakul, fejlődik, másikon a romlás, pusztulás felé tart.

altorjai Bartha Zoltán.

— Az éjjel megdézsmálták a fát!

A jelenet másnap ismétlődött: egy-két kosár fával ismét kevesebb volt a tarakás.

— A tolvaj, mielőtt télné lenne, felfüti a beszerzési előleget, sóhajtozta és nyomozni kezdett a bérkaszárnny lakói között. Titokban, nehogy valaki megsejtsen valamit. Minden éjjel felkelt puha fehér ágya hullámos redőiről s tolvajlámpával — éjjeli fehérben — osont a pincébe. A bérkaszárnny babonás eselédlyai libabőrös testtel, dideregve suttogták reggelként egymásnak:

— Nem láttad az éjjel?

— Kit?

— A kísértetet.

— Nem kísértet az. A múlt héten meghalt Grünberger szelleme az. Feljár, mert nem nézheti, hogy a felesége kikkel...

— Eredj, te bolond, hiszen a Grünberger alacsony volt, ez pedig olyan hórihorgas, mint a Lázár főhadnagy ur privadinere.

A hivatalnok ur ezalatt szorgalmasan járta éjjeli sétáit, a fa folyton fogyott, de a tolvajt mégsem tudta megfogni. Sherlock Holmes-i ideákon törte a fejét, végre egy este odakapott, hol fészkel az agy s így kiáltott fel:

— Megvan! Ha most meg nem fogom a tolvajt, akkor — soha!

Alig várta, hogy besötétedjék. Szerszámokat vett magához s ment a fűskamrába. Félórán ott tartózkodás után, teljesen megnyugodva tért ágyába, ahol hetek óta nem élvezett nyugalommal aludt el.

Másnap reggel jókor ébredt fel, kiült az ajtója elé s csöndesen várta a történendőket. Egyszerre csak megnyílt az utcai kapu s belépett rajta a házban jól ismert kályhámester akit a következő szavakkal szólított meg:

— Hová, hová mester ur? Talán csak nem történt az éjjel valami baj a kályhák körül?

— De bizony kérem, a házmaster ur lakásában felrobbant a eszerépkályha, valami fránya tréfát eszelt ki egy gonosz lélek s a házmaster ur fáját megpaprikázta.

— Rendben van már, — ujjongott magában a hivatalnok ur — meg van a tolvaj. Tudtam, hogy beválik az én nick-carteri tudományom.

Ez a tudomány pedig abból állott, hogy éjjel néhány közügybe eső fa-hasábot megfűrt a hivatalnok ur s a fűrés helyére puskaport öntött, melyet viasszal takart el. A fatolvaj, aki a törvény ellenére október 15-ike előtt is vígan lüktötte a hivatalnok ur fáját, mit sem sejtve sajátította el a preparált fatuskókat, melyek után az új folyamán kályháját szétrobbantották.

— Az ügynek, mint ériesülünk, a törvény előtt is folytatása lesz.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

* A színházi iroda hírel. R. Tóth József, a társulat újonnan szerző tagja ma lép föl először az aradi színpadon abban a szerepben, amelyben a Király-színházban legszebb sikereit aratta. Tóth József fellépése iránt a legnagyobb érdeklődés mutatkozik. — Hoffmann meséi. Szombaton kerül színre Offenbach örökbeesü daljátéka Halmos János aradi származású és széphangu tenoristának felléptével. A vendég ezelőtt a pozsonyi színháznak volt első tenoristája, ahol a közönség osztatlan elismerését vívta ki gyönyörű énekével. A többi szereplők Z. Váradi Margit, Róna, Barics, Polgár, Győző. — Itjusági és népies előadás. Szombaton délután fél 3 órakor Jókai Aranyembere kerül színre elsőrangú szereposztásban. A címszerepet Forgács Sándor játssza. — Vasárnapi előadások. Vasárnap, mint rendesen, két előadást tart a társulat, délután fél 4 órakor mérsékelt helyárrakkal a Legénybucsu kerül színre a fő női szerepben Z. Váradi Margit, este fél 8 órakor rendes helyárrakkal Három a kis lány van műsoron a fő női szerepben Horváth Mivel.

Reális az aradi értékpapir-üzlet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Noha a szüret még mindig tart és a mezőgazdasági munkálatok folynak, az értékpapir-üzleti forgalom ennek dacára is élénk. Ennek magyarázata az, hogy az érdeklődés a fővárosi piacról az aradi piac felé fordult. Pénz van Aradon bőven, de áruban, nyersanyagban nagy a hiány s így a pénz rentábilis értékpapirokat keres, hogy hozadékot érhesse el.

A napokban Aradon járt Rona Zsigmond, a Magyar Általános Hitelbank egyik igazgatója, aki egy aradi tekintélyes pénzember előtt érdekesen nyilatkozott az aradi piacról. A bank-igazgató nyilatkozata így hangzik:

— Egészséges csak az az állapot lehet, ha az értékpapir megfelelő kamatot hoz, ami az aradi piacon forgalomban levő papiroknál megvan. Sőt tekintettel arra a körülményre, hogy a papir hozodéka az ingatlanok, egyéb befektetések és betétek hozadékát túlhaladja, az aradi papir-üzlet ezért nagyon élénk és remélhető, hogy a mezőgazdasági munka befejezése után ennek a munkának a jövedelme is fel fogja keresni az aradi papirokat és a papirvásár még élénkebb lesz.

A kiváló szakember megállapítása annál is inkább találó, mert Aradon a papirok reálisak, a kamatozás megfelelő nem úgy, mint a budapesti spekulációs papiroknál, amelyeknek az árfolyamát a spekuláció, a minden áron való meggazdagodás vágya és maga a játékszenvedély hajtja fel. Budapesten már csak a mohóság, az erőszakkal való meggazdagodás vágya, szóval a pénzügyileg egészségtelen áradatok ragadják magukkal az embereket s azért nem nyugszik reális alapokon a fővárosi értékpapir-piac ellentétben az aradival.

Ami az aradi értékpapirokat illeti, erre

nézve az Aradi Közlöny tudósítója ma a következő értesüléseket szerezte:

Az aradi pénzpiacra jó hatást tett az Ipar és Népbank tőkeemelése. Az elővételi jogok ára azonban tekintettel az idő rövidségére, még nem alakulhatott ki. Az elővételi jogok igénybevételéhez még e hónap végéig van idő.

Az Aradmegyei Takarékpénztár részvényei elérték a 2400 koronás árfolyamot, ami az intézet iránti rendíthetetlen bizalomnak eklektikus jele.

Az Aradi és Csanádi Egyesült Takarékpénztár részvényeivel mint azelőtt, úgy most sincs nevezetes üzlet, mert a papirok szilárd kezekben vannak. Az árfolyam 1025—1050 korona között váltakozik.

Az Aradi Első Takarékpénztár papirjai iránt újabbán nagyobb érdeklődés mutatkozik. Az élénkebb üzlet mellett az árfolyam 1845—1860 korona között mozgott.

A Polgári Takarékpénztár iránt általános az érdeklődés. A pénzügyi papirjait szívesen vásárolják 244—246 koronáért.

Az utóbbi időben a Központi Takarékpénztár részvényeit is keresik. A papirok árfolyama elérte a 202 koronát.

Az Általános Takarékpénztár iránt a bizalom mindinkább fokozódik, amit comni sem bizonyít jobban, mint a tőkeemelési fényes sikere. Az árfolyam 210—215 korona között mozgott.

A Viktória részvényei 400 koronán felül állanak. A papirokból kevés van forgalomban, ami annak a jele, hogy a pénzügyi részvényei szilárd kezekben vannak.

A Közgazdasági Bank részvényeinek az árfolyama most 200 koronán áll.

Rekvirálják a sertéseket a délvidéki megyék területén.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Tudósításom alapján nem rég közölte az Aradi Közlöny, hogy az Országos Közélelmezési Hivatal az ország zsirellátásának biztosítása érdekében a délvidéki vármegyékben különleges intézkedéseket szándékozik életbe léptetni azért, mert a tudomására jutott adatok szerint ezekben a vármegyékben igen nagy a házi szükségleten felüli sertések száma és ezekből a vármegyéből a maximális árak kijátszásával igen jelentős mennyiségben csempésznek ki sertéseket a külföldre is. Illetékes helyen nyert információim úgy szólnak, hogy a legutóbbi minisztertanácson foglalkoztak már e különleges intézkedések részleteivel és az azok megtételére irányuló előkészítő munkálatokat már folyamatba is tették. Az Országos Közélelmezési Hivatal rendészeti osztálya mintegy tíz nappal ezelőtt össze is íratta a Temes-, Torontál-, Bács-bodrog- és Krassószörény vármegyék területén levő sertésállományt, ez a munka a mai napon befejezést nyert és e pillanatban az Országos Közélelmezési Hivatalnak ugyiszólván statisztikai adatai vannak arra, hogy a délvidéken kinél és hol mennyi hizó és hizott sertés vehető át a közfogyasztás részére.

A hatóságok utasítást kaptak, hogy ezeknek a vármegyéknek a területén szállítási igazolványokat sem élő, sem levágott sertésre ne adjanak ki, így tehát innen sertéseket kivinni nem lehet, annál kevésbé, mert néhány nappal ezelőtt lépett életbe az a kormányrendelet, amely épen a csempészést megakadályozására szállítási igazolványhoz kötötte az ugynevezett felsertések és mindenemű sertéskészítmények szállítását is. Az Országos Közélelmezési Hivatal utasítására

a felsorolt vármegyékben, amelyekhez egyébként a Dunántúlon Baranyának egyrésze, továbbá Tolna- és Somogyvármegyék is csatlakoznak, néhány héten belül meg is kezdik a már összeírt hizott és hizó sertések rekvirálását.

A rekvirálás az Országos Közélelmezési Hivatal rendelkezésére álló pontos összeírás alapján fog történni. E pillanatban nincs még megállapítva a rekvirálás módja, amny bizonyos, hogy nem a katonaság fog rekvirálni. Valószínű, hogy úgy oldják meg a kérdést, hogy az Országos Közélelmezési Hivatal a rekvirálással a hatóságokat bizza meg, a hatósági személyek mellett fognak működni a Hadi Terménynek e célra kirendelt bizományosait, akik a sertéseket fényes átveszik és azokért az elősúlyú sertésekre megállapított maximális árat ki is fizetik. A rekvirálás nem terjed ki a háztartási szükségletre és minden öt tagú családnak joga van egy, minden öt tagnál nagyobb családnak joga van két sertést megtartani. Ezen felül azonban a sertések tulajdonosai tartoznak számot adni az összeírás alkalmával náluk meglévő sertésállományról, a hiányt csupán elhullott, vagy pedig kényszervágással leölt sertésekkel igazolható.

Az Országos Közélelmezési Hivatal egyébként értesüléseim szerint rövidesen Szabadkán külön kirendeltséget állít fel, amely kirendeltségnek főként az lesz a feladata, hogy ellenőrizze, vajon a zsirra és a sertésre vonatkozó miniszteri és kormányrendeletek utasításait pontosan hajtják-e végre és hogy a maximális ár kijátszásával nem követnek-e el visszaéléseket. A szabadkai kirendeltség körzete nemcsak Bács-Bodrog vármegyére terjed ki, hanem az egész délvidékre. Azért állítják fel Szabadkán a kirendeltséget, mert Szabadka a sertést tenyésztő vidék központján van. Ennek a kirendeltségnek ugynevezett repülőosztagai is lesz-

nek, amelyek a helyszínen fogják ellenőrizni, hogy a tenyésztők eleget tesznek-e a törvényes rendelkezéseknek és hogy a hatóságok a kellő értelemmel gyakorolják-e az ellenőrzést.

Paál Jób.

Hogy lett Justh Gyula v.b.t.t.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Justh Gyula valóságos belső titkos tanácsoságának története, amelyet beavartott forrás nyomán alább mondunk el, az anekdoták jelentősége fölé emelkedik és érdekes fejezete marad a magyar belpolitika intim történelmének.

Emlékeztet, hogy a darabont-kormány idejében a hajthatatlan Justh Gyula ajkairól hangzott el ama szállóigévé vált inzultus a Fejérváry-kormány tagjaival szemben:

— Szemétnép!

Ez a sértő szó nem vészelt el a parlamenti zajongás zürzavarában és emlékezetes maradt annál is inkább, mert Justh Gyula lelki tisztaságát azok is elismerték, akik fanatikus politikáját veszedelmesnek tartották. Nem felejtette el sem Fejérváry, sem a kabinet tagjai, de megtartotta emlékezetében az agg Ferenc József is. Mikor azután a Wekerle-kormány fölterjesztést intézett a királyhoz, amelyben a kabinet több tagja és Justh Gyula, mint a Ház elnöke részére az eddigi szokásnak megfelelően a valóságos belső titkos tanácsosság díszét kérelmezte, a kabinetiroda ismételen elintézés nélkül küldte vissza a felterjesztést.

Wekerle, aki előtt nem maradt titok, hogy a felterjesztés elintézése körül Justh Gyula személyisége okoz nehézséget, csakhamar megtalálta a módját az akadályok elgördítésének. És pedig amint az már Magyarországon szokás — kaszinói módon.

A függetlenségi párt egy exponált tagja tudniillik tagfelvételre jelentkezett a Nemzeti Kaszinóban és szinte szertartásszámba menő szokás szerint fel kellett keresnie a választmány tagjait, tehát Fejérváry Géza bárót is. Erre az utru a tagfelvételre jelentkezőt elkísérte, mint prezentáló clubman Justh Gyula, a Nemzeti Kaszinó tagja.

Fejérváry Géza nem volt otthon. Amikor a két ur az inasnak névjegyiket átadták, ott láthatták az előszoba falán a Borsszem Jankó egyik karrikaturájának eredeti tusrájzatát, amely a következő jelenetet ábrázolta: a Wekerle-kormány tagjai különböző uniformisokban glédában állnak, a 32-es baka Wekerle füle mögött vergőn, a feszesen komikus társaság előtt, Fejérváry Géza mint őrmester, aki dühösen ráripakodik a zupásokra:

— Szemétnép!

Mikor azután újból felkerült Bécsbe a v. b. t. t. kinevezésekre vonatkozó felterjesztés, Wekerle megkérte Fejérváryt, hogy tekintettel a sokat jelentő látogatásra, amely bocsánatkérés-számba ment, hárítsa el az akadályokat Justh Gyula kinevezése elől. Ami meg is történt.

Igy lett Justh Gyula valóságos belső titkos tanácsos, akiről eddig csak azt tudta a nyilvánosság, hogyan adta vissza később e méltóságot. Igaz ugyan, hogy ezután se háritotta el magától a „kegyelmes ur”-megszólítást.

Béke az erőszak kizárásával.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Pétervári Távirati Ügynökség jelenti: Az új kormány a következő nyilatkozatot tette közzé:

Uj zavargások támadtak Oroszország belsőjében. Kornilov mozgalmának következménye ez, amelyet gyorsan elnyomtunk ugyan, de amely mégis fenyegeti a köztársaság létét azért, hogy felforgató mozgalmakat idézzet elő mindentel. Az anarchia szele suhan végig az országon. A vasellenség nyomása egyre erősödik. Az ellenforradalom elemei ütök fel fejüket, abban a reményben, hogy a bajok és a végzetes csapások, melyeket az ország elviselni kénytelen, megkönnyítik majd nekik az orosz nép szabadságának meggyilkolását. Rendkívül nagy az a felelősség, amely az ideiglenes kormányt a nép a történelem előtt terheli annak a főfeladatának teljesítésében, hogy az országot az alkotmányozó gyűlés összeüléseiig vezesse. Ezt a felelősséget megkönnyíti az a hit, hogy az orosz nép minden rétege egyesül abban az óhajban, hogy megmentsük a hazát és biztosítsuk a forradalom vívmányait és támogatni fogja a kormányt, erősíteni hatalmát és képessé tenni őt arra, hogy alkotó munkával az orosz nép életkérdéseit dülőre juttassa, az országot alkotmányozó gyűlés egybegyűléseiig minden felforgatás nélkül tovább vezesse.

Az alkotmányozó gyűlés összehívása a kormány szilárd meggyőződése szerint egy nappal sem halasztható tovább. Az orosz nép sorsdöntő kérdéseinek végleges megoldását a kormány az alkotmányozó gyűlésre bizza. Addig is az a meggyőződés vezet, hogy állhatatos munkával és helyes intézkedéssel eleget kell tenni az idők követelményeinek a nemzeti élet szempontjából döntő fontossággal bíró minden kérdésben. A kormányt az a remény hatja át, hogy egyedül az általános béke fogja lehetővé tenni nagy országunknak összes alkotott erői kitejtését. Eppen ezért a kormány szüntelenül tevékeny külpolitikát fog követni a demokratikus elvek szellemében, amint ezeket a forradalom kivívta és nemzetivé tette. Arra fog törekedni,

hogy minden erőszak kizárásával megzörse az általános békét.

A kormány legközelebbi töben részt fog venni a szövetséges hatalmak összejövételén, ahol olyan személyiségek fogják képviselni, kik a legnagyobb mértékben megérdemlik a demokráta szervezetek bizalmát. Képviselőink ezen az összejöveten a közös háború kérdésének megoldásán kívül arra is fognak törekedni, hogy a szövetségesekkel az orosz forradalom által hirdetett elvek alapján megállapodásra jussanak.

A kormány összes erőit fel fogja használni, hogy a szövetségesek közös ügyét támogassa, az országot megvédje és erélyesen szembe szálljon minden más nemzetek területének meghódítására irányuló törekvéssel és minden arra irányuló kísérlettel, hogy másnak az akaratát Oroszországra ráerőszakolja. Igyekezni fog, hogy az ellenséges csapatokat Oroszországtól elűzze. Ami az orosz hadsereg harcképességének helyreállítását illeti, a kormány azt az utat fogja követni, mely egyedül vezethet kielégítő eredményre: a demokráta elvek útját, amint az a főparancsnoknak az új kormány hadügyminisztere által közzétett napiparancsa hirdeti. Gondosan ki kell hallgatni a parancsnokokat, akiknek a technikai képességei kell, hogy megfeleljenek a modern hadviselés követelményeinek és akik csak a köztársaság híveinek sorából kerülhetnek. Gondoskodni kell továbbá arról, hogy a hadsereg és a tengerészet kötelékeinek pártizsokai együtt működjenek egy a fronton, a mögöttes országban előbb alapot fogunk a hasereg helyreállítására.

H I R E K.

A felmentettek sürgős teendői.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi kereskedelmi és iparkamara a következő fontos újításokról tájékoztatja azokat a felmentetteket, akiknek felmentése nem bizonytalan időre, hanem határidőre szól: a honvédelmi miniszter 21600/eln. 4. 1917. szám alatt kibocsátott rendeletével végérvényesen rendezte a határidőre szóló felmentéseket és bevárásai engedélyeket. E rendelet értelmében legkésőbb folyó hó 25-éig elintézendők az Arad-városi polgármesteri hivatalnál, illetőleg a kereskedelmi és iparkamaránál felmentési névjegyzékei azoknak, akik határidőre szóló felmentést kaptak. Ezek a felmentettek kötelesek, felmentésük meghosszabbítása érdekében legkésőbb f. hó 25-éig jelentkezni a polgármesteri hivatalnál, illetve a kamaránál, amennyiben felmentésük meghosszabbítása érdekében még eddig nem folyamodtak felmentési névjegyzék útján. Az olyan kereskedelmi, ipari és pénzügyi cég, amelynél egynél több felmentett van, a kamaránál beszerzendő felmentési névjegyzéken kérje a felmentés meghosszabbítását, az olyan cég pedig, amelynél csak egy felmentett van, az közvetlenül a polgármesteri hivatalhoz forduljon, ugyanesak f. hó 25-ig. Akik november 30-ig érvényes bevárásai engedélyt kaptak, azok is kötelesek f. hó 25-ig a polgármesteri hivatalban jelentkezni, ahol az új rendeletnek megfelelően kifogják javítani bevárásai engedélyüket. Folyó hó 25-én túl a közigazgatási hatóság nem állíthat ki bevárásai engedélyt.

A polgármester ebben az ügyben a következőket teszi közzé:

Felhívom mindazon határidőre felmentett egyéneket, kiknek felmentése a folyó évben jár le és felmentésük meghosszabbítása érdekében lépéseket ezideig még nem tettek, hogy felmentésük meghosszabbítása iránti kérelmeiket folyó évi október hó 25-ig, annál inkább terjesszék elő, mert egyrészt a legújabbban megjelent és a határidős felmentési eljárást tárgyzó 21600/eln. honvédelmi miniszteri rendeletben foglaltak szerint az október 25-ike után előterjesztett kérelmeknél megindokolt esetben sem adható a közigazgatási hatóság által bevárásai engedély, másrészt pedig kívánatos minden határidőre felmentettre nézve, hogy a hivatkozott rendeletben szabályozott felmentési döntéshez jusson. Varjassy Lajos.

Vasuti karambol a siófoki állomáson.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Kaposvárról táviratozzák: Súlyos kimenetelű vasuti szerencsétlenség történt tegnap éjjel a siófoki pályaudvaron. A budapesti személyvonat, amely három órai késéssel hajnali fél 4 órakor érkezett Siófokra, beleszaladt a kaposvári helyiérdekű vasut szerelvényébe.

Az összeütközés oly heves volt, hogy a vicinális vasut gépe felszaladt a budapesti személyvonat tetejére. A vicinális öt kocsija pozdójává zuzódott. A budapesti személyvonat mozdonya és hat kocsija megrongálódott. Az összeütközés következtében egy utas meghalt, többen többé-kevésbé súlyosan megsérültek.

A vasuti szerencsétlenséget, mint a vizsgálhat megállapította, az okozta, hogy a budapesti személyvonat az állomáson vesztglő katonavonat miatt nem juthatott saját vágányára s így kénytelen volt a helyiérdekű vasut vágányára futni. A vicinális vasut vezetője nagy meglepetéssel meg, hogy leugrott a mozdonyról.

— A királynál. Bécsből jelentik: Zichy Aldár gróf. a király személye körüli miniszter ma kihallgatáson jelent meg öfelsége előtt és délután Budapestre utazott.

— A kuriai másodelnök — nyugalmába ment. Budapestről telefonálja tudósítónk: A tegnapi minisztertanácsban Grecksák Károly igazságügy-miniszter bejelentette, hogy Vavrik Béla, a Kuria másodelnöke, betegsége címén nyugdíjaztatását kérte. A minisztertanács sajnálatul hozzájárult a kiváló jogtudós és bíró nyugdíjaztatásához. Vavrik Béla 1835-ben Egerben született. 1895-ben kuriai tanácselnökké nevezték ki, 1910-ben lett a Kuria másodelnöke s ily minőségében tagja, majd később első alelnöke lett a főrendiháznak, 1911-ben valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki a király. A kuriai másodelnökség betöltéséről, egyelőre nem történik intézkedés.

— Katonai kinevezés. A hivatalos lap közli, hogy a király Kutányi Sándor 2. honvédezeredbeli népfelkelő hadnagy-mérnököt főhadnagy-mérnökévé nevezte ki. Ugyanesak főhadnagy-mérnökök lettek Szandics Ernő és Grahor M. Jankó hadnagy-mérnökök. Az előbbi sokáig működött az aradi erődítési műveknél, az utóbbi pedig a máriaradnai erődítési művek építésénél tevékenykedett.

A nagyfügedi mandátum. A nagyfügedi kerületben a Károlyi-párt dr. Vadász Sándor hírlapírót lépteti fel, aki régi híve a pártnak. Amikor annak idején Justa Gyula agitációs körutat végzett 174 kerületben, Vadász Sándor dr. mindenüvé elkísért s ezzel nagy szolgálattal tett a pártnak.

— A tisztviselők fizetésrendezés a minisztertanácsban. Budapestről telefonálja tudósítónk: Tegnap délután Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklésével minisztertanács volt, a mely főképpen azzal atörvényjavaslattal foglalkozott, melyet Wekerle, mint pénzügyminiszter terjesztett elő a tisztviselők fizetésrendezéséről. A tanácskozáson részletesen letárgyalták a javaslatot, melyet a király már előzően jóváhagyott, azután folyó ügyeket intéztek el.

— Kinevezés. A király Katona Béla műszaki tanácsost miniszteri osztálytanácsossá nevezte ki.

— A tengeralattjáró háború. Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti: A Földközi-tenger minden részében tengeralattjáróink az ellenséges hajóforgalomnak ismét súlyos veszteségeket okoztak. Elsüllyesztettek tizenkét gőzöst és tizenhárom vitorlást, összesen 46.000 tonnatartalommal, bár a tengeri forgalom erősen megcsappant.

— Internált művészpár. Berlinből jelentik: Kaufmann Francillo, a világhírű énekesnő mint ismeretes, néhány évvel ezelőtt egy angol multimilliomoshoz ment nőül. Az érdekes házaspár, miután a művésznő a bécsi Hofoperhez szerződött, a császárvárosban telepedett le és az osztrák hatóságok jóvoltából a háború alatt is zavartalanul élte társadalmi életét. De Kaufmann Francillo szeptember óta a hamburgi operaház koloratur-primadonnája és férjével együtt Hamburgban tartózkodik. A német politikai hatóságok már nem voltak olyan nagylelkűek, hanem Kaufmann asszonyt és férjét külön-külön internálták. A főintendatura, hivatkozással arra, hogy Kaufmann asszony osztrák alattvaló, kérvényt intézett a császárhoz az intézkedés sürgős megszüntetését kérve.

— Adományok. W. K. 5 kor., Heller Eugenia 10 kor., Rózsa Imréné 200 kor., Weisz és Benjámín, Kvitt Vilmos ravatalára szánt kmgv. 10 kor. Mindezen adományokért halás köszönetet mond az aradvárosi Vörös-kereszt egyesület nevében Vásárhelyi Janka elnök; Hász Erzsébet, alelnök.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Vilmos császár Budapesten.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Tegnap este Vilmos császár Budapestre érkezett. A pályaudvaron fia, Frigyes Ágost porosz herceg, Wedel gróf bécsi német nagy követ, Fürstenberg herceg a budapesti német főkonzul és a magyar hatóságok részéről Sándor László rendőrkapitány, Bárcy István polgármester és Tolnay Kornél államtitkár jelentek meg. A császár a különböző voantból kilépve megölelte fiát, üdvözölte a megjelenteket, majd fiával le-fel sétálva rövidesen elbeszélgetett. Ezután a fogadására megjelenteket szólította meg, majd kevéssel ezután tovább utazott.

Szófia. A főváros erősen készül a német császár fogadására, aki most először jön Szófiába. A várost gazdagon díszítik a német-holgár zászlók.

Budapestről jelentik: A bolgár király, aki gyermekeivel és kíséretével a szepesi birtokán két hetet töltött, hétfőn visszautazott Szófiába. A király az udvari gyász miatt a legnagyobb csendben töltötte el a két hetet.

— Házasság. Müller Ilonka és Görög Ferenc dr. f. évi október 10-én házasságot kötöttek.

— Miért nem adja ki a hatóság a petroloumot? Panaszos levelet kaptunk az aradi külvárosi polgárosszonyok aláírásával. A levél szerint az aradi üzletekben egyáltalán nem adnak ki petroloumot, mert utjabban nem érkezik Aradra ebből a drága folyadék. Néhány nagykereskedőnél van ugyan petroloum, de ők nem szolgáltatják ki, mert az a hatóság rendelkezésének van fenntartva. A hatóság azonban még mindig nem tartja szükségesnek, hogy ezt a készletet kiadassa, még mindig visszatartja a petroloum-utárványokat, pedig az a néhány kereskedő szívesen kiszolgáltatná a kőolajt, ha az illetékes közigazgatási hatóság erre utasítaná. Meddig vár még a hatóság? Talán még mindig nem elég korán van sötét? A külvárosok lakói már délután 6 órakor kénytelenek lefeküdni, pedig a munkásszönyök az egész napi dolog után csak akkor érnek rá házi teendőiket elvégezni.

— Zutt Richárd elmegy Magyarországból. Budapestről telefonálja tudósítónk. Az Aradi Közlöny nemrégiben részletesen foglalkozott azzal az érdekes esettel, amelynek középpontjában Zutt Richárd képzőművészeti iskolai tanár és Körmendi Sári művész, Roboz Imre író felesége állottak. Ennek az érdekes esetnek most játszódott le az epilogusa. Zutt tanár, akit a legutóbbi napok izgalmai megviseltek, nyolc napi szabadságot kért a képzőművészeti iskola igazgatójától. A tanár meg is kapta a szabadságot. Amikor leányövéndékei megtudták, hogy a professzor el akar menni, nagy nyugtalanság támadt közöttük. Kedden délelőtt kiüldözött felkeresték az igazgatót és megkérték, ne engedje szabadságra Zutt tanárt. Az igazgató azonban kijelentette, hogy a tanár megkapta a szabadságot és nem változtathatja meg elhatározását, a növendékek nagaszkodása miatt sem. Zutt tanár anélkül, hogy elbúcsúzott volna az iskola igazgatójától és tanári karától, elutazott a fővárosból. Bizalmas barátai előtt kijelentette, hogy egyelőre egy fürdőhelyre utazik, de szabadsága letelte után nem tér vissza és egyáltalán nincs szándékában többé a fővárosba jönni. A tanár nem mondta meg, hogy hova utazik.

Bécs. A német radikálisok ma ülést tartottak, amelyen elhatározták, hogy kilépnek a német nemzeti szövetségből, de hajlandók továbbra is a többi német pártokkal kilenc tagú bizottság által az egységes eljárást biztosítani.

Bécs. A miniszterelnöknek sikerült a lengyelekkel egyezséget kötni, úgy hogy a költségvetés elfogadása biztosítva van.

London. A hadügyminiszter elhatározta, hogy egy női hadtestet állít fel. Havonként tízezer nőt fognak sorozni. A női hadsereget a francia fronton is alkalmazni fogják. Mindenütt női sorozási irodákat állítottak fel.

Basel. A francia lapok jelentései szerint a fronton lázadások törtek ki.

Stockholm. A Wladigaszban a vasúti vonalon egy hetven tagú bünszövetkezet a sínket feltépte, miáltal a gyorsvonat készen volt. A banda azután valamennyi utast kirabolta. Az utasok közül egy ember meghalt és hetvenen megsebesültek.

— Értékpapírok záróárfolyama. Budapestről telefonálja tudósítónk: Az értékpapír magánforgalomban a következő záróárfolyamok voltak: Magyar Hitel 1315, Osztrák Hitel 934, Agrár Bank 1010, Fabank 1003, Hazai Bank 536, Kereskedelmi Bank 5875, Magyar Bank 872, Magyar Általános Köszénbánya 2430, Salgótarjáni 1260, Beocsini 1320, Concordia 990, Rimamurányi 1200, Ganz Danubius 4590, Fegyver és Gépgyár 1190, Ruggyanta 1370, Klotild 698, Nasici Tanin 3450, Osztrák Magyar Államvasút 1125, Tengerhajózási 2150, Atlantica 1760.

— A mögözőtött milliomos leány póré. Budapestről jelentik: Deutsch Izidor milliomos lipótvárosi nagykereskedő Jozefin nevű leánya egyik Vöröskereszt-kórházban volt önkéntes ápolónő. A kórházban megismerkedett Radó Sándor aradi könyvelővel, aki a leányt ismételt ten megszöktette hazulról. Mikor a leányt megtalálták, Deutsch rosszul bánt vele, ütötte és kizozta. Radó ezért feljelentést tett a szülők ellen. A büntetőtörvényszéken mára tízték ki a per tárgyalását, amelyet azonban Deutsch távollétében elnapoltak.

— Halálozás. Hossza szenvedéseket szenvedte meg a halál ma reggel Pongrácz Mór, aradi magánzó nejét. Temetése pénteken délután fél 3 órakor lesz a Tolcsva-utca 24. sz. a. gyászházból.

— Orvosi vizsgálat alatt minden cseléd és női kiszolgáló. Kolozsvárról jelentik: A rendőrség — minthogy erre ezidig nincs szabályrendelet — a polgármester útján felhatalmazást kért a belügyminisztertől aziránt, hogy az összes kolozsvári vendéglők, éttermek és bodegák női kiszolgálóit helyezhessék rendőri felügyelet alá olyképpen, hogy időnként orvosrendőri vizsgálatra kényszerítsék őket. A rendőrség előterjesztésében még tovább megy s ezzel kapcsolatban akarja vezetni azt a közegészségügyi szempontból üdvös, de morális okokból kifogás alá eshető intézkedést, hogy nemcsak a mulatóhelyek női alkalmazottait, hanem a házi cselédeket is időnként orvosrendőri vizsgálatnak vesse alá. Ezeknek az intézkedéseknek végrehajtására már megkezdtek az in-

tezkedések. A rendőrség megkezdte a női alkalmazottak összeírását, a város orvosi hivatala pedig, minthogy a tömeges vizsgálat rendkívüli mértékben megszorításra a város orvosi munkáját — érintkezésbe lépett a kolozsvári katonai orvosi karral, akik a cél érdekében felajánlották közreműködésüket. Ugy értesülünk, hogy az orvosi vizsgálatok már legközelebb végre is fogják tartani.

— Gyűjtünk vadgesztenyét. A háboru megkezdése óta minden téren főközött fagyosabbá vált a téli hónapok, ezért a vadgesztenye, babosár és babüvelty eddig teljesen elhanyagolt termékek voltak és csak példányosok utáni szorgos kutatás tette lehetővé hadseregünknek felhasználási és ipari célra való felhasználását. Ezek gyűjtése tehát fontos, mindenképp hazatras kötelessége e téren is a kormány érdekét támogatni és ezért gyűjtsek legnagyobb szorgalommal úgy a vadgesztenyét, mint a babosár és babüveltyt. A készlet Szűcs Pál aradi cégnél Korpaközpont aradmegyei bizottságánál jelentendő be, aki az átvétel iránt az ellenérték letétele mellett sürgősen intézkedik.

— Ismét magasabb árat fizetnek az arany-neműért. Az eladni szándékolt arany ékszereit értékesíteni akarja, most ismét alkalma nyílik azt kedvező áron eladni. Utalunk Brandes-cégnek lapunk utolsó oldalán megjelent hirdetésére.

* Holnap jelenik meg az Aradi Tükör legújabb száma, amely, mint rendszeresen eleven, ötletes és szenzációs. Kapható a papirkereskedésekben, a dohányfőzdekekben és a rikkan-csoknál.

A Bolo-ügy hullámai.

Szenzációs leleplezést várnak Londonban.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlin. Egy londoni lap szerint Londonban szenzációs leleplezést várnak Bolo basa békeagitációjáról. Az angol és francia rendőrségnek bizonyítékai vannak arra, hogy Németország az entente különböző központjaiban nagyszámú ügynököt foglalkoztatott, hogy elősegítse a békemozgalmakat. Angliában óriás összegeket osztottak szét, hogy a közvéleményt a béke felé hajszolják. Egy francia rendőri bizottság közzé fogja tenni Londonban azokat a bizonyítékokat, amelyek a németeknek az entente fővárosaiban üzent békeagitációjára vonatkoznak.

Berlin. Genfből táviratozzák: A Temps jelenti, hogy Turmel képviselő feleségének letartóztatása azért történt, mert megállapították, hogy ő is több ízben váltotta be senleges államok pénzét párisi váltóüzletekben.

Humbert szenátor cáfolja Romanovez volt spanyol miniszterelnöknek azt a kijelentését, hogy Bolo basát ő (Humbert) mutatta be neki. Humbert szerint a san-sebastiani prefekts volt az, aki Bolo a volt spanyol miniszterelnöknek bemutatatta.

A Matin arról értesül, hogy a Daval-ügynek új szenzációja van, amelyről a francia közvélemény rövidesen hallani fog. Egy magasállású arisztokrata van súlyosan kompromittálva és legközelebb letartóztatják.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Híti zsákszövetnek híti zsakká vált konteokolonizálására pályázatot hirdet a honvédelmi miniszterium. Pályázati határidő november 5. A pályázati összes feltételek megtalálhatók az aradi kereskedelmi és iparkamaránál a hivatalos órák alatt.

MOZGOKEPSZINHÁZ.

* **Ki osókol meg?** (Hella Moja film az Apollóban.) Hella Moja a mozi egyik legbájosabb, legragyogóbb esillaga, aki maga a fiatalság, az üdőség és a tavaszi mosolygás. Pusztán megjelenésével kellemes hatást vált ki a néző közönségből. Körötte napsugaras derű az élet, amelynek arcúlatá az ő játékán keresztül csupa mosolygás. A „Ki osókol meg?” című négyfelvonásos vígjátékban látjuk pénteken Hella Moját, ezt a végtelenül bájos színésznőt az Apollóban. A darab, amelynek főszerepét játssza, kedves, közvetlen történet finom, megkapó szellemességekre építve. Tiszta hangulatot lop a lelkünkbe s közel egy órán át mulattat. A négyfelvonásos vígjátékot kívül egy kötfelvonásos drámát mutat be pénteki új műsorán az Apolló.

* **Az U. hajó hőse** a mozi legújabb nagy szenzációja. A német tengeralattjárók hősiességét mutatja be a film csodás felvételekben. A szenzációs filmet hétfőtől kezdve vetíti az Apolló.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Minden kezdet nehéz. Forduljon az állami színiakadémiához, vagy a Rákosi Szidi-féle magán-színiiskolához (Budapest), ahol bővebb felvilágosítást kaphat.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi október 12-án, pénteken
B. Bérlet. B. Bérlet

Csárdákirályné.

Operette 3 felvonásban.
Kezdete este fél 8 órakor.

Új könyvek.

Az új adótörvények magyarázata. A háború következtében óriási arányban felszaporodott állami kiadások egy részének fedezésére a törvényhozás a múlt évben új adókat szavazott meg, amelynek kivétele országos közérdeke. Ezek az adók a jövedelemadó, a vagyonadó és a hadi nyereségadó. Az adózó polgárok széles rétegeit igen közelről érinti ez az adókivétel, amelynek során bizonyára sok vitás és kétes kérdés fog felmerülni, amelyeknek jogos megoldását az adózó polgár csak úgy fogja el-

érni, ha megfelelő támasza van ebben az irányban. Igen kitűnő támasznak bizonyult ebben a tekintetben dr. Erős Vilmos budapesti ügyvédnek és dr. Gadr Vilmos kir. kuriai bírónak a napokban már második kiadásban megjelent műve: Az új adótörvények magyarázata. Ez a könyv az említett adókon kívül még a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adóját és a III. osztályu kereseti adónak a háborús keresetemelkedéssel kapcsolatos felemelését is tárgyalja. Az olvasó e könyvben a törvény szövege után nyomokban megtalálja a végrehajtási utasításnak vonatkozó paragrafusát, bő és alapos magyarázatot, amely nem a miniszteri indoklás átirása, hanem igazi gyakorlati törvényt magyarázat, amely a felmerülhetők esetekre is tekintettel van és azok megoldását is tárgyalja. A mű második kiadását is Légrady Testvérek bocsátották közre és ára 12 korona.

A szerkesztésért felel:

STAUBER JÓZSEF.**NYILTTÉR.**

Az ezen rovat alatt közzétettéket nem vállalunk felelősséget.

Az „Aradi Közlöny” folyó hó 10-én megjelent nyilttéri közleményéhez azon megjegyzésem van, miszerint Klein Sándor úrral kötött eljegyzésünket közös akarattal bontottuk föl.

Arad, 1917. okt. 11.

6960

Kuzmann Iluska.

Csak

**Gyöngyvirág, Ibolya, Orgona
és Eau de Fleurs illatokat**

használjunk

a Dunántúli Gazdasági Szeszgyárosok Szeszfinomító Részvénytársaság, Nagykanizsa gyármányából, mert

felülmul minden külföldi gyármányt. 4981

**3000 koronát
fizeték**

annak, aki 6 szobás tágas lakását 3 szobás lakással feloszeréli.

Telefon 10-49. 6917

Cím a kiadóhivatalban.

A béke küszöbén

1917. október 1-én

új előfizetést nyitottunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra

a legalaposabb és a legfrissebb

tudósításban számol be az Aradi

Közlöny. Közleményeinek er-

detisége és érdekessége, valamint

háborús híreinek megbízható-

sága révén Magyarország vidéki

lapjai között az első helyen áll

és mint ilyen a legelterjedtebb,

a legtartalmasabb, legkedvel-

tebb és legolvasottabb újság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre . . . . . 36 korona

Fél évre . . . . . 18 korona

Negyed évre . . . . . 9 korona

Egy hóra . . . . . 3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

Használt élelm

megvételre kerestetik.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IDOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arobórt vakító fehérte varázsolja és eltünteti mindenféle arctisztatlanságot. **Ára egy tégelynek 2.- K.**

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej 2 K - fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K - fill.

Tyukszem ellen Kellemes izü limonádét

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ára 1 korona.

mindenki otthon készíthet 1

adag **CITRAS**-sal.

Ára 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

A szépségápolás titka a felhasznált szépség-szerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcső. Kis tégely 1-50 kor. Nagy tégely 2-50 k.

Rozsnyay Serail krémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Szerén Arcpora. Lehető finomságu. Crém, fehér, rózsás és testápolókban. Egy dob. ára 2 korona

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Loin du bal, orgona, pirosa rózsás, Serail. Uvageja 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél. 1945

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjat az alábbiak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 20 fillér. Vastagabb betűkkel 40 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelölni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 2 koronára.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vesszünk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Videki nézetlőnek levele van „Szóke asszonytól”. 6961

Alkalmazást nyer.

Egy fiatal, hadmentes kereskedő, ki a vas-, fűszer- és zövidára szakmában járatos és románul is beszél, azonnal beléphet. Bismarck Sándor, Zám. 6947

Deutsches

Kinderfräulein wird zu 2 kleine Mädchen aufgenommen. Batthyány-u. 32. II. e. 6952

Azonnali belépésre

keresek fűszer- és vegyeskereskedésben jártas, magyarul és románul tudó segédet. Ajánlatok Weinberger Lipót, Honcsoú küldendők. 6948

Melnári,

vagy inkább molnár-gépezést és egy fűtőt keresek azonnali belépésre egy 4 járatú gőzmalomhoz. Kohn Jakab, Lippa. 6955

Vas- és fűszerüzletben

egy jókereskedő fia tanulónak felvételt. Menczer A. Adolf, Pankota. 6970

Kreditant

több évi gyakorlattal, keresték október hó 15. belépésre. Magyar-német nyelv-fismeret és gépirás szükséges. Sajátkezelés iránt ajánlatok, fizetési igény megjelölésével, keresték «Nova» szállókönyvtárral kapcsolódva Arad, Szabadság-tér 10. címre küldeni. 6941

Nyomdász-tanulónak

felvételt két fiú, kik a 14. évi betöltöttek és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Vétel és eladás.

Eladó

okorban lévő nagy kocsihunda, féllikabók, férfiruhák, felöltők stb. Cím a kiadóhivatalban. 6951

Tojás,

friss, lámpázott, oltevesre alkalmas, kapható darabonként 44 fillérért. Helm Domokos-utca 2. sz. és Forray-utca 8. szám alatt. Rosenbergor és Társa. 6949

Egy uriház

vidéken, paraszabunda, férfiszoba, zongora, hátszoba, konyhaberendezés eladó. Cím a kiadóhivatalban. 6945

Érdekes-élelő

hangverseny zongora, világhírű bécsi gyártmány, a múlt század 80-as éveiből, igen jó állapotban, remek szép hanggal, eladó. Megtekinthető Marosvásárhelyt, Illyyadi János-ut 20. szám alatti villában. 6950

Köcsör libaszir,

frissen töltött, eladó. Arpad-tér 3. Weinberger-nél. 6954

Iskolai hangjegyek,

högged- és zongora iskolák, minden zongora részére Deák Béla könyv- és papírkereskedésben, Forray-utca. Gr. Nádasdy-palota. 4421

Ellenő oke,

1300 méter drótkötéllel, horganykocsi 2 köteleddel és 8 darab traversvas épülethez, eladó. Arad-tanya, Gábor-dűlő 2. szám. 6820

Központi aranybevitő.

A legfinomabb arany 14 K-ig, 18-as arany gramja 10 K-ig, 16-os arany gramja 9 K-ig, 14-os arany gramja 8 K-ig. Szín-arany és aranypenzeltet a legmagasabb árárt veszek. Brandes órá- és ókszerész, József főherceg-ut 12. (Lutheránus-templom mellett.) 5518

Nagymanuget

makói órá- és ókszerész, valamint potrezselyem és egyéb magvakat, ugyszintén edes nemes tornadugványt, melyek csiraképességéért, fajtisztaságáért felelősséget vállalunk, legyőzőbb napl áron szállítunk. Foghagyását maximális, termét piaci áron adunk el. Arad-utcai Réz-éremgyártás, Makó. 6321

Zongorát

használtat vagy újat vennék. Cím a kiadóhivatalban. 6927

Használt ólom

megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7892

Ellátás.

Kisletes ebédkezt

Kapható Szabadság-tér 12. szám, II. em., ajtó 19. 6943

Különbéle.

Száraz buszaraktár kerestetik.

Cím a kiadóhivatalban. 6917

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-ut., Barna Béla hirdetési és hirdaprodájában Zrínyi-utca és a Kossuth-utcai papírüzletben.

Ingatlan.

Eladó

Verbóczy-utcaiban szép háztelak. Direkt vevőknek felvételre ad a kiadóhivatal. 6944

Eladó szállás

Belvárosban, két utcára nyíló, parcellázásra alkalmas, 25 %-ot jövedelmező szállás, eladó. Felvilágosítást sziveskedjél Zombory Iodrásznál, Forray-utca. 6956

Belvárosban,

Kossuth-utca 1. és Darányi-tér 4. számú bérház, eladó. Értekezni Szabadság-tér 10., házmesternél. 6959

15-25 káféasztás hely,

országut mentén, hosszabb bérletre kerestetik. Cím János János kertész, Hindenburg-ut 16. 6957

5 szobás ur háza

modern berendezéssel, parkirozott tereves udvarral, külön álló üres telekkel a belvárosban eladó. Megtekinthető délután 4-5-ig. Cím a kiadóhivatalban. 4841

Eladó ház.

Ózella-utca 3. sz. emeletes bérház, 10 évig adómentes, szabad kézből eladó. Bővebbet ugyanott. 6140

Szabadság-tér 4. sz.

ház eladó, ugyanott 1-2 emeleten irodának alkalmas utcai lakás, azonnal átadó. 6907

Gyógyászat.

Az Anusol

aranyár-kupokát mindenben pótolják a Haemorrhoid-kupok, azonos összetételük folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Ruh és visközettség

elleni fehér kendős kapható egyedül Fereuc-téri Vajdits-gyógyszertárban. Kis tegely 2 korona, nagy tegely 3 korona 50 fillér. 6171

Az anjel

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-fele fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Hehs Vasas chinabera.

Suverén szer vérszegénység, székör, szédülés, a vérszegénységből eredő idegbajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Parafin vörképző és vérjavító, biztos óvszer malárius fertőzések- és minden infektív eredő meg-betegedés ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 5.— kor. Hehs gyógyszerár, Földesgyógyszertár. 12

Nagymennyiségű pléh pánt eladó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

Gyomai határban

1200 □-öles 300 hold

szántóföldet,

megfelelő gazdasági épületekkel, Northon-kuttal felszerelve, rendkívül előnyös feltételekkel

ELAD

a Gyomai Takarékpénztár Gyomán, (Békésm.) 6936

Ujságmaculatura ismét kapható kis és nagy mennyiségben.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

25447—1917. sz.

HIRDETMÉNY.

Az 1916. évi XXVI. t.-c., az 1916. évi XXXII. t.-c. és az 1916. évi XXIX. t.-c. alapján jövedelemadóra, vagyonadóra és hadinyereségadóra vonatkozó és az adófelszámítási bizottság elé terjesztendő kiszámítási javaslatokat tartalmazó kivetési lajstromok Arad városra nézve, ugyanottan az adóhivatalnál f. évi október hó 11-étől október hó 18-ig terjedő 8 napra közszemlére kitétetett, azokat mindenki megtekintheti és az őt vagy másokat illető adójavaslatokra nézve észrevételeit megteheti. Ezek az észrevételek a fenti határidő alatt írásban az aradi m. kir. pénzügyigazgatóságnál, utóbb pedig akár szóval, akár írásban az adófelszámítási bizottságnál előterjeszhetők. Az adófelszámítási bizottság

Árverési hirdetmény.

A Pécskai úton fekvő máv. pályafentartási telepen több rendbeli ócska ajtó és ablakszárny kerül árverésre! Az árverés I. hó 22-én reggel 9 órakor veszi kezdetét.

Az árverésen részt venni szándékozókat figyelmeztetem, hogy az elárverezendő tárgyakért a vasut intézet semmi nemű felelősséget nem vállal és hogy a készpénzzel megvásárolt tárgyakat a helyszínről azonnal el kell vitemi. 6953

Máv. aradi osztálymérnöksége.

Arad város részére készített lajstromban felvett adózók ügyeit f. évi október 22-én d. e. 8 órakor és a következő napokon Aradon, Andrassy-tér I. sz. a. (pénzügyipalota) I. emelet 24. ajtó sz. a. helyiségben közösen tárgyalni s azokra az adózók egyenként is megívatnak.

Megjegyeztetik azonban, hogy az adózóknak egyenkénti meghívása az adófelszámítást bizottságnak nem törvényszerű kötelessége, emellett a meghívónak bármely okból való kézhez nem vétele a jogorvoslati eljárásra befolyással nincsen. Az adófelszámítási bizottságok a kitűzött sorrend szerint megvizsgálják az adózók bevallásait, az előterjesztett adatokat és a kir. pénzügyigazgatóság által készített adókiszámítási javaslatokat és tekintettel az illető adózó — az vagy mások, — vagy pedig a kincstári képviselő által tett észrevételekre és egyéb rendelkezésükre álló adatokra megállapítják minden egyes adózóra az adóköteles jövedelem összegét és az adófokozat szerint ennek megfelelő adótételt, valamint az esetleg járó pótlékat is; azokat még az ülés folyama alatt az egyenkénti tárgyalás befolyeztével az illető lajstromába bejegyeztetik és a tárgyalás befejeztével hozott abbeli határozataikat szabályszerű módon és kivétel nélkül a feleknek kézbesítetik.

Az adófelszámítási bizottság határozata ellen minden egyes esetben a m. kir. közigazgatási bírósághoz intézendő panaszjoga leti meg úgy a felet, mint a kincstári képviselőt.

Az 1896. évi XXVI. t.-c. szerint a m. kir. közigazgatási bírósághoz intézhető panaszt, a határozat kihirdetésénél jelenlévő adózó a kihirdetésnél jelen nem levő adózó pedig a határozat átvételétől számított 15 nap alatt az aradi m. kir. pénzügyigazgatóságnál nyújthatja be. A panasznak halasztó hatálya nincsen.

Aradon, 1917. október 10-én.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

Nyomdai

tanulóleányok

jó fizetéssel

felvételnek.

Cím a kiadóhivatalban.

Használt csomagoló papír megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. :-:

KÖZPONTI

ARANYBEVÁLTÓ

A legfinomabb arany 14 K-ig
18-as arany gramja 10 K-ig
16-os arany gramja 9 K-ig
14-es arany gramja 8 K-ig

szinarany és aranypénzeket
a legmagasabb árért veszek.

BRANDES

órák és ékszerek József főherceg-ut 12.
Luteránus templom mellett.